

**PAIMION KAUPUNKI
& SAUVON KUNTA**

**Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
vuosille 2014-2017**

Sisällysluettelo

Johdanto

1. Paimio ja Sauvo lasten ja nuorten kuntina
 - 1.1 Lasten päivähoitopalvelut
 - 1.2 Terveyspalvelut
 - 1.3 Sosiaali- ja perhetyö
 - 1.4 Koulu- ja opiskelumahdollisuudet lapsille ja nuorille
 - 1.4.1 Perusopetus ja lukio
 - 1.4.2 Kansalaisopisto
 - 1.4.3 Musiikkiopisto
 - 1.4.4 Varsinais-Suomen kansanopisto
 - 1.4.5 Ammattiopisto Livia.
 - 1.5 Nuoriso- ja liikuntapalvelut
 - 1.6 Kulttuuripalvelut .
 - 1.7 Kirjastopalvelut
 - 1.8 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö
 - 1.9 Yhdistystoiminta
 - Paimiolaiset toimijat
 - 1.9.1 MLL:n Paimion paikallisyhdistys
 - 1.9.2 Nuorisojärjestöt
 - 1.9.3 Liikuntajärjestöt
 - 1.9.4 Kulttuuritoimijat ja kylätoimikunnat
 - Sauvolaiset toimijat
 - 1.10 Nuorten työllisyystilanne Paimiossa ja Sauvossa
 - 1.11 Nuoret ja päihteet
 - 1.12 Paimion ja Sauvon nuorison tilanne poliisin silmin
2. Lastensuojelusuunnitelma
3. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja kuntastrategiat
 - 3.1 Paimion ja Sauvon kuntastrategiat
 - 3.2 Kasvatuksen muutokset
 - 3.3 Lapsi- ja nuorisopolitiikka
4. Toimenpideohjelma
 - Syrjäytymisen ehkäisy
 - Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen
 - Vanhemmuuden tukeminen ja varhainen puuttuminen

JOHDANTO

Lapsuus on ainutkertainen ja arvokas! Lapsi rakentaa tulevaisuuttaan tämän päivän maailmassa, tämän päivän ratkaisusta ja lapsuudelle luoduista mahdollisuuksista. Lapsuus ja nuoruus on elämänvaihe, joka on arvokas sinänsä. Lapset ja nuoret tarvitsevat suojaa ja turvallisuutta, mutta myös ovat aktiivisia toimijoita - subjekteja - jotka osaavat ja haluavat tuoda esiin omia ajatuksiaan vuorovaikutuksessa toistensa ja aikuisten kanssa.

Lapsipolitiikan lähtökohta on ajatus lapsista yhtenä pysyvänä väestöryhmänä, joka tulee ottaa huomioon yhteiskunnallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Uuden perustuslain yhdenvertaisuuspykälän mukaan "lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja heidän tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti".

Vuoden 2008 alusta voimaan tulleen lastensuojelulain mukaan kunnan tai useamman kunnan on yhdessä laadittava suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Paimion kaupunki ja Sauvon kunta päättivät laatia yhteisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman vuosille 2011-2013, joka sisältää kehittämissuunnitelmia tuleville vuosille. Suunnitelma laadittiin moniammatillisena yhteistyönä Paimion kaupungin sosiaali- ja terveystoimintajohtajan johdolla.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman päivitys vuosille 2014-2017 tehdään Paimion kaupungin sivistyspalveluiden johdolla. Suunnitelman osana on Oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä Opiskeluhoollon hyvinvointisuunnitelma, joka sisältää myös Peimarin koulutuskuntayhtymän/Livian ammattiopiston Opiskeluhoollon hyvinvointisuunnitelman.

Ohjelma käsitellään Paimion ja Sauvon kuntien hallintokunnissa, monialaisessa nuorten ohjaus- ja yhteistyöverkoston ohjausryhmässä ja lopuksi Paimion kaupunginvaltuusto ja Sauvon kunnanvaltuusto ottavat ohjelman käsittelyynsä ja liittävätkin sen osaksi omaa kuntastrategiaa.

Paimion ja Sauvon lasten ja nuorten ikärakenne on vuoden 2012 lopussa ollut:

Ikäluokka	Paimio	Sauvo
0 – 6 v.	948	235
7 – 12 v.	784	216
13 – 15 v.	394	101
16 – 18 v.	387	114
19 – 24 v.	582	125
Yhteensä	3095	791

Väestöennusteiden mukaan lasten ja nuorten määrä on Paimiossa maltillisesti kasvava ja Sauvossa lievästi laskeva :

Ikäluokka	Paimio			Sauvo		
	2015	2017	2019	2015	2017	2019
0 – 6 v.	964	946	939	227	223	219
7 – 12 v.	819	854	884	213	208	217
13 – 15 v.	375	404	399	106	113	104
16 – 18 v.	379	367	380	99	101	102
19 – 24 v.	546	532	517	139	129	125
Yhteensä	3083	3103	3119	784	774	767

Ikärakenne- ennusteen lähde: Tilastokeskuksen ennuste v. 2012

1 PAIMIO JA SAUVO LASTEN JA NUORTEN KUNTINA

1.1 Lasten päivähoidopalvelut

Päivähoidon toiminta-ajatuksena on järjestää alle kouluikäisten lasten perheiden tarpeet huomioivaa korkeatasoista päivähoidoa ja siten olla kotien tukena näiden kasvatustehtävässä sekä yhdessä kotien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Lisäksi päiväkodeissa annetaan perusopetuslain mukaista esiopetusta.

Päiväkoti tarjoaa lapsille toiminta- ja oppimisympäristön, jossa heillä on mahdollisuus vertaisryhmässä leikkiä ja liikkua sekä tutkia ja pohtia heitä kiinnostavia asioita. Lasten elämysmaailma ja kulttuuri ovat keskeisellä sijalla päiväkotien toiminnassa. Oman oppimisympäristön lisäksi tutustutaan ympäröivään luontoon, yhteiskuntaan, kotiseutuun ja kulttuuriin sekä saadaan kokemuksia vieraista kulttuureista. Koulutettu henkilö kunta luo edellytykset lasten toiminnalle ja oppimiselle sekä tukee lasten yksilöllistä kasvua ja kehitystä yhdessä vanhempien kanssa. Päiväkodeissa toteutetaan toimintaa Paimion kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.

Esiopetuksen osalta päiväkodeissa on tehty kaupungin ja valtakunnallisiin esiopetussuunnitelmiin pohjautuva esiopetuksen opetussuunnitelma. Lapsen vanhempien kanssa käydään keskustelu lapsen kasvun ja kehityksen tukemisesta. Esiopetuksen ja koulun nivelvaiheyhteistyötä tehdään säännöllisesti sekä lapsi- ja oppilasryhmien että esi- ja alkuopettajien välillä.

Paimiossa on kuusi kunnallista ja kolme yksityistä päiväkotia. Sauvossa on yksi kunnallinen päiväkotia, jossa on yksi 2-5 v. kokopäiväryhmä sekä kolme esiopetusryhmää.

Perhepäivähoito tarjoaa lapselle vaihtelevan ja monipuolisen kodinomaisen ympäristön, jossa hänellä on mahdollisuus toimia pienessä ryhmässä. Lapsen hoitajana toimii pääsääntöisesti vain yksi aikuinen, josta poikkeuksen muodostaa ryhmäperhepäivähoito. Tässä hoitomuodossa hoitajia on yhtä aikaa 2 – 3. Pienen hoitoryhmän ansiosta perhepäivähoidossa on hyvät mahdollisuudet oppia tuntemaan hoitolapset hyvin. Lapsen tunteminen luo turvallisuutta ja an-

taa tilaa lapsen kehittyä ja kasvaa omaksi persoonaksi. Perushoidon, ohjatun toiminnan ja vapaan leikin osuudet päiväohjelmassa vaihtelevat sen mukaan, minkä ikäisiä lapsia ryhmässä on. Pienessä, eri ikäisistä lapsista koostuvassa ryhmässä painottuvat yksilöllisyys ja päiväjärjestyksen joustavuus. Ryhmäperhepäivähoidon isommassa ryhmässä korostuvat em. taitojen lisäksi myös lapsen sosiaaliset taidot.

Paimiossa ja Sauvossa on lukuisia omassa kodissa toimivia perhepäivähoitajia. Paimiossa ryhmäperhepäivähoitoyksiköitä on tarkoitus muuttaa päiväkotiryhmiksi siten, että tulevaisuudessa lasten vuorohoito toteutetaan päiväkodissa ja ryhmäperhepäivähoitoa tarjoaa yksi yksikkö. Sauvossa on kaksi ryhmäperhepäivähoitoyksikköä, joissa tarjotaan myös vuorohoitoa. Lisäksi Paimiossa on yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö.

Varhaiserityiskasvatuksen tehtävänä on lasten kehitykseen liittyvien tuen tarpeiden mahdollisimman varhainen toteaminen ja sopivan tuen, opetuksen ja kuntoutuksen turvaaminen. Paimion päivähoitopalveluissa toteutetaan kasvun ja oppimisen kolmiportaisen tuen mallia sekä esiopetuksessa että päivähoitodossa. Tukitoimet etenevät yleisen ja tehostetun tuen kautta erityiseen tukeen. Kaikilla lapsilla on oikeus saada yleistä tukea tarvittaessa. Huoltajien kanssa tehdään varhaiskasvatus- tai esiopetussuunnitelma. Kun yleinen tuki ei riitä, tehdään lapselle pedagoginen arvio, minkä pohjalta huoltajien (tarvittaessa kuntouttajien ja/tai sosiaalityön) kanssa tehdään tehostetun tuen oppimissuunnitelma. Jos tehostettu tukikaan ei riitä, tehdään lapselle pedagoginen selvitys. Oppilashuoltotyöryhmä esittää sen pohjalta erityisen tuen aloittamista. Päätöksen tuesta tekee sivistysjohtaja. Pedagogisen selvityksen pohjalta tehdään yhdessä huoltajien ja kuntouttajien kanssa erityisen tuen oppimissuunnitelma. Esiopetuksessa se on henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Oppimissuunnitelmissa on oleellista tunnistaa lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Yhteistyö huoltajien kanssa on kasvatuskumppanuutta, jossa huoltajien näkökulma huomioidaan tasavertaisena lapsen parhaaksi.

Erytystä tukea tarvitsevat lapset ovat integroituneina tavallisissa päiväkotiryhmissä ja yhdessä päiväkodin integroidussa erityisryhmässä. Paimion kaupungin päivähoitossa toimii yksi kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä viisi erityis päivähoitoyksikön ryhmäavustajaa eri päiväkodeissa. Kiertävä erityislastentarhanopettaja konsultoi päivähoitoyksikön henkilökuntaa tukeen liittyvissä asioissa. Hän kartoittaa tukitoimien tarvetta ja tekee yhteistyötä huoltajien ja eri verkostojen kanssa. Jokelan päiväkodissa toimii integroitu erityisryhmä, jossa työskentelee erityislastentarhanopettaja. Sauvon kunnassa toimii yksi kiertävä erityislastentarhaopettaja.

Yksityisessä päivähoitossa on Paimiossa käytössä palveluseteli, joka käy päiväkotijärjestelmän ja ryhmäperhepäivähoitoon. Sauvossa maksetaan lakisääteisen yksityisen hoidon tuen lisäksi kuntalisää perheille, joiden lapset ovat yksityisessä päivähoitossa. Paimiossa yksityisen hoidon kuntalisä on käytössä kotona tapahtuvassa perhepäivähoitossa.

Paimiossa on yksi ostopalvelupäiväkoti ja kaksi yksityistä päiväkotia, yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitoyksikkö sekä yksityisiä perhepäivähoitajia. Sauvossa on yksi yksityinen ryhmäperhepäivähoitokoti.

Paimio-lisä on kotihoidon tuen kuntalisä, jota Paimion kaupunki maksaa alle 2-vuotiaasta lapsesta. Tuen ehtona on, että perheen kaikkia kotihoidontuen piirissä olevia lapsia hoitaa oma vanhempi.

Paimio ja Sauvo ovat mukana Turun seudun varhaiskasvatuksen kuntarajat ylittävän päivähoidon sopimuksessa.

Lisätietoja: www.paimio.fi ja www.sauvo.fi

1.2 Terveyspalvelut

Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä tuottaa sairaanhoidollisia palveluita sekä palveluita, joilla tuetaan lapsen ja nuoren kokonaisvaltaista kehitystä ja sen arviointia. Lisäksi otetaan huomioon vanhemmuuden tukeminen perheessä.

Lääkärien ja hoitajien vastaanotto tarjoaa palveluita kaikenikäisille. Oma terveysasema on ensisijainen hoitopaikka kaikissa sairastumistapauksissa arkipäivisin päiväaikaan. Hoidon tarve ja kiireellisyys arvioidaan, kun otat yhteyttä terveysasemalle ja tarvittaessa varataan aika lääkärin tai hoitajan vastaanotolle. Kiireellisissä tapauksissa hoito annetaan samana päivänä.

Paimion pääterveysasemalla on päivystys arkipäivisin klo 8.00 - 16.00 ja Sauvon terveysasemalla on päivystysaikoja rajoitetusti päivittäin.

Kiireellistä hoitoa tarvitsevat potilaat hoidetaan Paimion terveysaseman ollessa suljettuna (Ma - pe klo 16.00 - 08.00, viikonloppuisin ja arkipäivinä koko vuorokauden) hoidon tarpeen arvioinnin jälkeen Turun alueen yhteispäivystyksessä, Savitehtaankatu 1, Turku.

Perhesuunnitteluneuvolan tavoitteena on seksuaaliterveyden ylläpitäminen ja edistäminen. Se tarjoaa tukea ja neuvoa ehkäisyyn liittyvissä asioissa (mm. ehkäisyn aloitus ja seuranta).

Perhesuunnitteluneuvolan terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotot toimivat ajanvarauksella. Lääkärin vastaanotolle ajat varataan terveydenhoitajan kautta.

Äitiysneuvolan tavoitteena on seurata lapsen ja äidin hyvinvointia raskauden aikana sekä tunnistaa mahdollisia häiriöitä raskaudessa ja lapsen kehityksessä. Äidin ja lapsen hyvinvoinnin seurantaan osallistuvat lääkäri ja terveydenhoitaja. Lapsen syntymän jälkeen tehdään vastasyntyneen kotiin yksi kotikäynti ennen kuin lapsi siirtyy lastenneuvolan piiriin. Vanhemmuuden tukeminen alkaa jo äitiysneuvolassa sekä yksilöllisten neuvolakäyntien että perhevalmennuksen yhteydessä. Perhevalmennus sisältää äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajan, fysioterapeutin, psykologin sekä suuhygienistin antamaa ohjausta. Äitiysneuvolan terveydenhoitajalla on päivittäiset puhelinajat, jolloin terveydenhoitaja on tavoitettavissa puhelimitse.

Lastenneuvolan tavoitteena on tukea lapsen normaalia kehitystä ja tunnistaa poikkeamia siinä, ennaltaehkäistä lasten psyykkisiä häiriöitä sekä tukea vanhemmuutta ja antaa vanhemmille tietoa lasten kasvusta ja kasvatuksesta. Ensimmäinen kontakti lastenneuvolaan toteutuu yleensä terveydenhoitajan kotikäyntinä vastasyntyneen luokse. Sen jälkeen lapsi käy neuvolassa yksilöllisen suunnitelman mukaisesti, jossa on otettu huomioon yleiset suositukset ja lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet. Lisäksi osa neuvolakäynneistä voidaan toteuttaa ns. ryhmäneuvolakäynteinä, jolloin samanikäisten lasten vanhempien

on mahdollista ryhmässä keskustella lapsen terveyteen ja kehitykseen liittyvistä asioista terveydenhoitajan ohjauksella. Vanhemmuuden tuki projektissa aloitettu uhmaikäisen lapsen vanhemmille suunnattu ryhmätoiminta jatkuu osana lastenneuvolan toimintaa.

Kouluterveydenhuollon piiriin kuuluvat kaikki peruskoulussa ja lukiossa opiskelevat. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja oppilaiden terveyden edistäminen sekä terveen kasvun ja kehityksen tukeminen yhteistyössä oppilaiden, oppilashuollon muun henkilöstön, opettajien ja vanhempien kanssa. Kouluterveydenhoitajat pyrkivät tapaamaan oppilaita kerran vuodessa ja tarvittaessa useammin, kyetäkseen seuraamaan em. asioita. Lisäksi oppilaiden vanhempien on toivottu osallistuvan peruskoulussa tietyn ikäisten terveystarkastuksiin, jolloin on mahdollista keskustella vanhempia askarruttavista asioista ja antaa tietoa lapsen kehitykseen liittyvistä asioista. Lisäksi kouluterveydenhoitaja ja lääkäri antavat peruskoulun yläasteen ja lukion oppilaille ehkäisyneuvontaa.

Fysioterapeutit tekevät arvioita sekä tarjoavat hoitoa ja ohjausta lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon piirissä oleville lapsille ja nuorille, joilla on fyysisen ja motorisen kehityksen häiriöitä tai rajoituksia. Fysioterapeutit ohjaavat asiakkaita myös erilaisissa apuvälinehankinnoissa.

Puheterapian tavoitteena on tarjota kokonaisvaltaista hoitoa ja ohjausta erilaisissa lapsen kielellisen osa-alueen häiriöissä, kuten esim. kielen- ja puheenkehityksen viivästyminen, puheilmaisun epäselvyys, änkytys. Puheterapia toteutuu tiiviissä yhteistyössä lapsen vanhempien ja muiden lapsen kehityksen seurantaan ja tukemiseen osallistuvien työntekijöiden kanssa.

Psykologi osallistuu lastenneuvolan toimintaan pääasiassa tehden lasten yksilötutkimuksia ja kehitysarvioita, kun lapsella on vaikeutta jollakin tietyllä osa-alueella tai epäillään häiriöitä lapsen normaalissa kehityksessä. Psykologi tarjoaa myös kasvatuksellista tukea ja ohjausta vanhemmille sekä keskustelukäyntejä kaikenikäisille.

Suun terveydenhuollon painopiste lapsilla ja nuorilla on ennaltaehkäisevässä hoidossa, jonka tavoitteena on parantaa väestön suun terveyttä säännöllisillä tarkastuksilla, joihin lähetetään määräajoin kutsut. Tarkastuksen yhteydessä annetaan neuvontaa lapselle ja vanhemmille ravitsemuksesta, itsehoito-ohjeita sekä nuorille tietoa myös tupakan ja päihteiden vaikutuksesta suun terveydentilaan.

Lisäksi suun terveydenhuolto tarjoaa perusterveydenhuollon tasoiset palvelut korjaavassa ja oikomishoidossa järjestelmällisessä hammashoidossa oleville asiakkaille. Lapset ja nuoret kutsutaan ennalta suunnitellun ohjelman mukaisesti hammaslääkärin tai suuhygienistin vastaanotolle. Ensiapuluonteisissa tilanteissa varataan terveystarkastuksesta aika hammaslääkärille ja asiakkaat saavat tarvittaessa hammashoidon ensiavun.

Lisätietoja: www.paimionsauvonterveyskeskus.fi

1.3 Sosiaali- ja perhetyö

Paimion ja Sauvon sosiaalitoimet järjestävät tarpeenmukaisia palveluita perheille ja yksilöille heidän ongelmatilanteissaan. Sosiaali- ja perhetyöstä vastaavat Paimiossa neljä sosiaalityöntekijää ja kaksi perheohjaajaa sekä lapsiperheille tarkoitetun kotipalvelun työntekijä. Sauvossa lastensuojelutyöstä vastaavat kaksi sosiaalityöntekijää ja perhetyöntekijä.

Sosiaali- ja perhetyön tavoitteena on parantaa asiakasperheiden elämäntilanteita ja auttaa vaikeissa elämäntilanteissa. Lisäksi tavoitteena on tukea, rohkaista ja auttaa löytämään yhdessä ratkaisuja perheen ongelmiin, tehdä yhteistyötä muiden perheiden kanssa toimivien tahojen kanssa sekä toimia asiantuntijoina ja vaikuttajina kunnan asukkaiden elinolojen parantamiseksi.

Sosiaali- ja perhetyöntekijät auttavat, kun ongelmana on vanhemmuuteen ja kasvatukseen liittyvät ongelmat, päihde- ja mielenterveysongelmat, taloudelliset vaikeudet tai perheen muut ongelmatilanteet, esimerkiksi avioero. Lisäksi sosiaalityön puitteissa hoidetaan vammaisuuteen liittyvät asiat, lasten huoltajuuteen, tapaamisjärjestelyihin ja elatusturvaan liittyvät asiat sekä edunvalvonta-asiat. Edellä mainituissa tilanteissa mahdollisia käytännön toimenpiteitä ovat keskustelut, ohjaus ja neuvonta sekä ongelmatilanteiden kartoitus ja ratkaisujen pohdinta yhdessä perheen kanssa. Lisäksi voidaan käynnistää perhetyö tai järjestää asiakkaalle tukihenkilö/tukiperhe. Muita käytännön toimenpiteitä voivat olla taloudellinen tukeminen, loma- ja virkistystoiminta sekä lasten tilapäinen tai pidempiaikainen sijoittaminen kodin ulkopuolelle. Kiireellisiin lastensuojelutapauksiin ja perhekriisitilanteisiin puututaan välittömästi.

Perhetyö on sosiaalityön, erityisesti lastensuojelutyön "kentällä" toteutuva työmuoto. Työ on asiakkaiden kotona tapahtuvaa käytännön tukea ja ohjausta. Perhetyöntekijät tukevat vanhempia kasvatustehtävässä ja ovat yhteistyössä asiakkaan tai perheen muiden auttajatahojen kanssa. Lisäksi työmuotoina ovat erilaisten ryhmien suunnittelu ja vetovastuu sekä lapsi- ja nuorisotyön kehittäminen.

Kaarinan perheneuvolan palvelut ovat paimiolaisten ja sauvolaisten perheiden käytettävissä. Perheneuvolasta saa tukea lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen sekä perheen ihmissuhteisiin liittyvissä ongelmissa. Tapaamiset on mahdollista järjestää Paimiossa ja Sauvossa.

Lisätietoja: www.paimio.fi, www.sauvo.fi

1.4 Koulu- ja opiskelumahdollisuudet lapsille ja nuorille

1.4.1 Perusopetus ja lukio

Paimion kaupungin koulupalveluihin kuuluu neljä perusopetuksen koulua ja yksi lukio. Perusopetuksen kouluista kolme on vuosiluokkien 1-6 kouluja, joista yhdessä annetaan myös luokkamuotoista erityisopetusta vuosiluokilla 1-9. Vis-tan koulu on syyslukukaudesta 2010 alkaen muutettu luokka-asteiden 1-9 yhtenäiskouluksi. Tässä koulussa annettavassa opetuksessa huomioidaan oppilaiden tarpeet yleiseen-, tehostettuun- ja erityiseen tukeen. Ryhmiä muodostetaan oppilaiden tarpeiden mukaisesti.

Sauvon kunnassa on yksi 2-sarjainen peruskoulu, jossa toimii yksi pienryhmä.

Koulujen toiminnan perustana ovat koulutuslautakuntien hyväksymät opetussuunnitelmat, jotka on laadittu valtakunnallisten opetussuunnitelmaperusteiden mukaisesti. Molemmat kunnat ovat mukana Turun Seudun Opetustoimen foorumin perusopetuksen hankkeissa, mm. laatukriteerit – hankkeessa. Uudet kunnalliset laatukriteerit valmistuivat vuoden 2012 lopussa ja otettiin käyttöön vuonna 2013. TSO_foorumin koulutusryhmässä on edustus sekä Paimiosta että Sauvosta. Koulutusryhmä järjestää seudullista koulutusta opettajille.

Oppilashuollon tavoitteena on turvata oppilaiden fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Paimion ja Sauvon kunnat ovat toteuttaneet vuosina 2009 - 2010 esi-, perus- ja lukiokoulutuksen hankkeen, jonka tarkoituksena luotiin kuntien yhteinen oppilashuollon strategia ja käsikirja. Hankkeen avulla kehitettiin oppilashuoltotyötä koulun arjessa ja lisättiin huoltajien ja oppilaiden osallisuutta oppilashuollossa. Jokaisessa koulussa on oppilashuoltotyöryhmä, jonka tehtävänä on käsitellä oppilaiden koulunkäyntiin liittyviä ongelmia. Oppilashuoltotyötä koulussa johtaa rehtori.

Koulupsykologi ja –kuraattori ovat koulujen yhteisiä oppilashuollon viranhaltijoita. He toimivat osana koulujen oppilashuollon työryhmiä. Koulupsykologin tehtävänä on oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien ennaltaehkäiseminen ja minimointi. Tavoitteena on oppilaan kehitystason ja yksilöllisten edellytysten huomioonottaminen opetuksessa ja edellytysten luominen oppilaan monipuoliselle kasvulle ja kehitykselle sekä koulun työyhteisön toimivuuden parantaminen. Kuraattorin tehtävänä on lähinnä yläkoulussa ja lukiossa oppilaiden ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnin tukeminen. Yhteistyötä kuraattori tekee mm. oppilaiden, vanhempien ja opettajien kanssa. Työn painopisteenä on koulussa esiin tulevien vaikeuksien havaitseminen ja varhainen puuttuminen niihin. Koulukuraattori auttaa oppilaita, joilla on vaikeuksia koulunkäynnissä tai kasvuun ja kehitykseen liittyviä ongelmia. Oppilas voi ottaa kuraattoriin yhteyttä silloin, kun hän haluaa keskustella asioistaan jonkun ulkopuolisen aikuisen kanssa. Oppilaan vanhemmat voivat myös suoraan ottaa yhteyttä kuraattoriin.

Eriyistä tukea annetaan Paimiossa laaja-alaisena yleisopetuksessa ja luokkamuotoisena Vistan koulussa pienluokissa sekä Hanhijoen koulun pienluokissa.

Perusopetuslain mukaan oppilaalla on oikeus saada tukea silloin, kun opiskelu jostain syystä yleisopetuksessa vaikeutuu. Ensisijaisesti oppilasta tuetaan hänen kotiluokassaan luokan- tai aineenopettajan antamalla yleisellä tuella, kuten tukiopetuksella, joustavalla ryhmien muodostamisella, istumajärjestyksellä, jne.. Ellei yleinen tuki riitä, lisätään tukea tehostetuksi tueksi, jolloin oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma. Tarvittaessa oppilas saa myös pääsääntöisesti erityisopettajan antamaa tukea osa-aikaisena pienryhmäopetuksena koulupäivän aikana. Elleivät nämä tukikeinot riitä, oppimissuunnitelmassa voidaan määritellä yksittäisiin oppiaineisiin opiskelun erityiset painoalueet. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun opinnoissa etenemisen kannalta välttämättömät sisällöt. Jos nämä tukitoimet eivät riitä, neuvottelevat oppilaan huoltajat, opettaja ja muu oppilashuollon henkilöstö oppilaan siirtämisestä erityisen tuen piiriin. Päätettäessä oppilaan siirtämisestä erityisen tuen piiriin voidaan myös yksittäisiä oppiaineita yksilöllistää. Oppilas voi jatkaa opiskeluaan yleisopetuksen ryhmässä ja saada tukea opiskeluun erityisopettajilta tai hän siirtyy

opiskelemaan pienryhmään. Jokaiselle erityistä tukea saavalle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva opetussuunnitelma HOJKS, jotta oppilas voi edetä opiskelussaan mahdollisimman hyvin omien oppimisedellytystensä mukaisesti.

Koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutetaan Paimiossa siten, että kaikkien alakoulujen yhteydessä on iltapäiväkerho ja Perhekeskus Hattarassa toimii Paimion MLL:n järjestämä aamukerho. Syksyllä 2013 iltapäivätoiminnassa oli mukana 116 eka- ja tokaluokkalaista ja aamutoiminnassa 12 eka- ja tokaluokkalaista. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen terveyttä ja kokonaisvaltaista kehitystä. Lisäksi tarkoituksena on ennaltaehkäistä riskitekijöitä, jotka liittyvät lapsen valvomattomaan ajankäyttöön ja yksinoloon. Toiminta edistää osaltaan myös yhteiskunnallista tasa-arvoa ja ehkäisee syrjäytymistä.

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.4.2 Kansalaisopisto

Paimion kansalaisopisto on Paimion kaupungin omistama oppilaitos, jonka toimialueena ovat Paimion ja Sauvon kunnat. Opisto toimii elinikäisen oppimisen periaatteella tarjoten alueensa asukkaille lähipalveluna kykyä ja halua oppimiseen, itsensä kehittämiseen sekä vireytensä ylläpitämiseen. sekä kuvataiteen perusopetusta kaikille kuvallisesta ilmaisusta kiinnostuneille 6-18 – vuotiaille lapsille ja nuorille. Opiston kurssitarjontaa suunnataan erityisesti tulevana vuosina lasten ja nuorten halun saada uusia oppimiskokemuksia ja sen kautta löytää myönteinen asenne koulutukseen.

Paimion opisto pyrkii vastaamaan niin perinteisiin kuin tulevaisuuden tuomiin kansalaistaitoihin harmonisesti ja tasa-puolisesti ja vastaa siitä, että jokaisella kuntalaisella on samanlaiset mahdollisuudet riippumatta iästä, varallisuudesta tai asemasta saada opetusta omalla paikkakunnallaan.

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.4.3 Musiikkiopisto

Musiikkiopistossa annetaan taiteen perusopetuksesta annettuun lakiin perustuvaa musiikin opetusta alle 18-vuotiaille lapsille, aikuisosastolla myös yli 18-vuotiaille. Opetus on opetussuunnitelman mukaista, tavoitteellista yksilöopetusta soitinkohtaisesti sekä tukiaineiden opetusta ryhmissä. Tavoitteena on antaa valmiuksia ensisijaisesti luovaan ja monipuoliseen, elinikäisen musiikin harrastamiseen ja esittämiseen sekä lisäksi mahdollisuuden pyrkiä alan amatillisiin opintoihin. Opetusta annetaan pianon, viulun, sellon, huilun, nokkahuilun, klarinetin, saksofonin, kitaran ja harmonikan soitossa sekä yksinlaulusa. Opetusta annetaan myös musiikin teoriassa ja historiassa (musiikin perusteet) sekä yhteissoitossa.

Musiikkiopistossa on myös kuoro ja musiikkileikkikoulu. Kuorossa voi harjoittaa soitto-opintoja tukevaa laulutaitoa yhdessä toisten kanssa ryhmässä. Kuoroon voivat osallistua myös musiikkiopiston ulkopuoliset lapset ja nuoret. Musiikkileikkikoulu on tarkoitettu kaikille alle kouluikäisille lapsille ja se tarjoaa lapselle mahdollisuuden iloita musiikista sekä tutustua sen eri osa-alueisiin laulaen, kuunnellen, leikkien ja soittaen niin rytmi- ja muskarisoittimia kuin 5-kielistä kannelta. Musiikkileikkikoulu on musiikin varhaiskasvatusta, joka tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä sekä herättää lapsissa myönteinen asenne

musiikkia kohtaan ja antaa virikkeitä jatkuvan musiikin harrastuksen syntymiseen.

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.4.4 Varsinais-Suomen Kansanopisto

Varsinais-Suomen Kansanopisto on sitoutumaton, yksityisen säätiön ylläpitämä aikuisoppilaitos. Toiminta perustuu humanismiin, kansainvälisyyteen sekä ekologisuuteen. Pitkät opintolinjat ovat valmentavaa ja jatko-opintoihin tähtäävää koulutusta taiteen eri aloilta. Opisto tarjoaa opintoja myös kehitysvammaisille. Koulutustarjontaa täydentävät erilaiset lyhytkurssit.

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.4.5 Ammattiopisto Livia

Peimarin koulutuskuntayhtymän Ammattiopisto Liviassa järjestetään koulutusta peruskoulunsa päättäneille, ylioppilastutkinnon suorittaneille ja aikuisille. Perustutkintoon tähtäävien opintojen lisäksi järjestetään syventävää koulutusta ja kursseja.

Ammattiopisto Livian Piikkiön ja Paimion toimipaikoissa koulutetaan ammattitaitoisia osaajia seuraaville aloille: Maatalous, eläinkoulutus, puutarhatalous, metsätalous, riistatalous sekä luonto- ja ympäristöala.

Paimion toimipisteen oppilashuolto kuuluu vuodesta 2014 alkaen sijaintikunnan vastuulle.

Lisätietoja: www.livia.fi

1.5 Nuoriso- ja liikuntapalvelut

Paimio

Vapaa-aikapalveluiden toiminta-ajatuksena on vapaa-ajan toimintojen järjestäminen nuoriso- ja liikuntatoiminnan keinoin edistämällä nuorten henkisiä ja fyysistä hyvinvointia.

Kuitenkin nuorelle aikuisuuteen kasvaminen tuo erilaisia ongelmia. Aikuisuuteen kasvamiseen liittyvien ongelmien ennaltaehkäisemiseksi nuorille tarjotaan erilaista vapaa-ajantoimintaa, joka on erinomaista ennaltaehkäisyä päiheteidenkäytölle ja ilkivallalle. Kaikkia nuoria ei kuitenkaan tavoiteta eivätkä kaikki nuoret ole kiinnostuneita harrastustoiminnasta. Tästä syystä nuorille olisi tarjottava erilaisia ajanmukaisia vaihtoehtoja.

Nuorisopalvelujen tavoitteena on tarjota nuorille monipuolista, kasvattavaa ja mielekästä yhdessäoloa vapaa-ajalle erilaisten toimintojen ja tekemisen kautta henkisen hyvinvoinnin turvaamiseksi ja näin luodaan edellytyksiä monipuoliselle nuorisotyölle perusnuorisotyön keinoin. Yksi tavoitteista on myös osallisuuden lisääminen.

Perusnuorisotyö sisältää mm; nuorisotalotoimintaa, retkiä, matkoja, kursseja, leirejä, bänditoimintaa ja discoja. Perusnuorisotyö mahdollistaa nuorille toimintaa, osallisuutta, ohjausta sekä turvallisen toimintaympäristön itsensä ilmaistamiseen.

Nuoriso-ohjaaja vastaa nuorisotyön kenttätöinnistä järjestämällä avointen ovien toimintaa, retkiä, leirejä ja tapahtumia sekä ylikunnallista toimintaa. Lisäksi hän pitää yhteyttä eri viranomaisiin sekä tukee/ohjaa nuorisoneuvoston toimintaa.

Nuorisopalvelujen painopistealueena on myös nuorten syrjäytymisen ehkäisy sekä siihen liittyen ennaltaehkäisevä päihdetyö, jossa erilaisten projektien, kampanjoiden ja tapahtumien merkitys korostuu. Lisäksi lapsia ja nuoria kannustetaan lukuisten muiden erilaisten tapahtumien avulla päihteettömään elämäntapaan.

Erityisnuorisotyö on lähimmäiskeskeistä nuorisotyötä, joka kohdistuu nuoriin, joiden voidaan olettaa olevan alttiita erilaisille vaaratilanteille tai jotka ovat joutuneet erilaisiin vaikeuksiin. Tärkeintä on nuoren ja hänen kasvunsa tukeminen.

Erityisnuorisotyöntekijä vastaa erityisnuorisotyöstä toimimalla mm; Parkissa, Valomerissä, Avartissa sekä leireillä, retkillä ja tapahtumissa. Lisäksi hän toimii laajassa viranomaisyhteistyössä ja tukioppilastoiminnassa. Hänen vastuullaan on myös etsivä nuorisotyö ja pajatoiminta.

Etsivän nuorisotyön kohderyhmänä ovat 16-29-vuotiaat paimiolaiset ja saavolaiset nuoret, jotka ovat jääneet koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolelle. Etsivä nuorisotyö on yksilöohjausta, jossa yhdessä nuoren kanssa etsitään ratkaisuja ongelmiin ja tarjotaan hänelle tukea eri elämänvaiheissa. Etsivää työtä toteutetaan yksilöohjauksena, mm. henkilökohtaiset tapaamiset, kenttätyö, kotikäynnit ja työskentely sosiaalisessa mediassa.

Työpajan/NuortenTuvan kohderyhmänä ovat 16-29-vuotiaat paimiolaiset ja saavolaiset nuoret, jotka ovat jääneet koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolelle. Pajatoiminta on pienryhmä toimintaa, jonka tarkoituksena on saada nuoret yhdessä tekemisen kautta oppimaan arkirutiineja ja elämänhallintaa. Pajajakson kesto on kolme kuukautta ja se koostuu mm. kädentaidoista, liikunnasta ja kulttuurista, kotitaloudesta, työnhakuun liittyvistä asioista sekä tutustumiskäynneistä eri oppilaitoksiin ja yrityksiin. Paja toimii nonstop periaatteella. Toimintaan pääsee mukaan viranomaisyhteistyön kautta. Työttömänä työnhakijana nuori on oikeutettu saamaan taloudellista tukea pajajaksolta.

Nuorisoneuvoston toiminnan keskeisenä tavoitteena on edistää nuorten hyvinvointia sekä nuorten osallistumis-, vaikuttamis- ja toimintamahdollisuuksia Paimiossa. Nuorisoneuvosto on nuorten oma vaikuttamiskanava heitä koskevissa asioissa kaupungin päätöksentekoprosessissa.

Nuorisoneuvosto järjestää erilaisia tapahtumia, tekee aloitteita ja kannustaa myös kaikkia muita nuoria osallistumaan ja vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin.

Nuorisoneuvostolla on edustus useissa Paimion lautakunnissa ja oma määräraha nuorisopalvelujen talousarviossa.

Liikuntapalveluilla huolehditaan kaupunkilaisten kansalaiskunnosta herättämällä ja aktivoimalla liikuntaharrastuksen kehittymistä sekä riittävien ja tarkoituksenmukaisten liikuntamahdollisuuksien luomista viihtyisässä ympäristössä. Liikuntapuolella tehtävänjako on selkeä: kaupunki luo edellytykset ja hoitaa ns. "aukkokohdat" ja järjestöt vastaavat pääasiassa käytännön toiminnasta.

Soveltavan liikunnan tehtävänä on edistää erityisesti niiden lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kehitystä, joilla on joko motorista kömpelyyttä tai diagnosoitu sairaus tai vamma. Tavoitteena on soveltavan liikunnan keinoin innostaa liikkumaan, löytää liikunnasta harrastus ja estää syrjäytymistä. Eri-tyisliikunnanohjaajan tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat sosiaali-, koulu- ja terveyspalvelut, eri liikuntaseurat, yhdistykset ja naapurikuntien liikuntapalvelut.

Nuoriso- ja liikuntapalveluista vastaa vapaa-aikatoimenjohtaja.

Sauvo

Nuorisotyön tehtävänä on lasten ja nuorten aktivoiminen sekä edellytysten luominen monipuoliselle nuorisotoiminnalle. Nuorisotyötä toteutetaan järjestämällä lapsille ja nuorille monipuolista toimintaa leirien, retkien, nuorisotoiminnan ja nuorisotapahtumien muodossa. Ennaltaehkäisevää toimintaa järjestetään Sauvossa mm. päihteidenkäytön ja ilkivallan torjumiseksi. Nuorisotyöhön kuuluu myös nuorten osallisuuden tukeminen ja yhteistyö eri tahojen kanssa. Nuorisotyöstä vastaa nuoriso-ohjaaja.

Liikuntatoimen tehtävä on tarjota liikuntatiloja ja -alueita urheiluseurojen ja kuntalaisten omaehtoiseen liikuntatoimintaan sekä tukea urheiluseurojen toimintaan toiminta-avustuksilla. Liikunta-alueita hoidetaan yhteistyössä urheiluseurojen kanssa. Liikuntatoimen tehtävät hoitaa kirjastonjohtaja.

1.6 Kulttuuripalvelut

Paimion kaupungin kulttuuripalvelujen keskeisenä tehtävänä on paikallisten kulttuuri-identiteetin osatekijöiden yhteen kokoaminen. Monipuolisilla kulttuuripalveluilla luodaan ja vahvistetaan valmiuksia lasten ja nuorten henkisen pääoman ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja kasvattamiseen.

Osa palveluista tuotetaan yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja oppilaitosten kanssa. Tällaisia toimintamuotoja ovat esimerkiksi vuosittain marraskuussa järjestettävät lasten kulttuuripäivät sekä teatteriesitysten järjestäminen kouluille ja päivähoidon parissa oleville lapsille. Kulttuuripalvelut tekee tiivistä yhteistyötä muiden sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten palvelutuottajien eli liikuntapalvelujen, nuorisopalvelujen, kansalaisopiston, kirjaston ja musiikkiopiston kanssa. Vuosittain järjestetään myös lapsille ja lapsiperheille kohdennettuja kulttuurimatkoja lähialueen kulttuurilaitoksiin.

Kulttuuriperinnön välittämisestä lapsille ja nuorille huolehtivat koulujen ja päiväkotien lisäksi Paimion kotiseutumuseo ja August Pyölniitun museo, Paimion Sähkömuseo, Käsityömuseo Miila sekä kotiseututyötä harjoittavat yhdistykset. Lisätietoja: www.paimio.fi

Sauvon kunnan kulttuuripalveluihin kuuluvat kirjasto-, kulttuuri- ja museotoimet. Kulttuuritoimi pyrkii luomaan edellytyksiä paikalliselle kulttuuritoiminnalle tekemällä yhteistyötä kunnan muiden organisaatioiden ja paikallisten toimijoiden kanssa erilaisten tapahtumien ja toimintojen järjestämisessä. Kulttuuritoimi vastaa vuosittain Kansallisen veteraanipäivän juhlan, Elopäivien ja Itsenäisyyspäivän juhlan järjestelyistä.

Museotoimen tehtävänä on Sauvon kotiseutumuseon toiminnan organisoiminen yhteistyössä Sauvon Museon Tuki ry:n kanssa. Kunnan museotoimesta vastaa kirjastonjohtaja.

Lisätietoja: www.sauvo.fi

1.7 Kirjastopalvelut

Paimion kaupunginkirjastolla on yksi toimipiste, pääkirjasto. Lapset ja nuoret ovat kirjaston toiminnan pysyviä painopistealueita. Kirjasto tarjoaa lapsille ja nuorille turvallisen ja ei-kaupallisen toimintaympäristön, jossa on mahdollista viettää virikkeellistä vapaa-aikaa tai vain olla ja ihmetellä koulupäivän jälkeen. Yhteistyö erityisesti koulujen kanssa on jatkuvaa, mikä näkyy organisoituna kirjastonkäytön opetuksena.

Paimion neljäsluokkalaiset ja seitsemäsluokkalaiset oppilaat käyvät kirjastossa tiedonhaun ja internetin käytön opastuksessa. Lisäksi kaikki ensimmäistä luokkaa käyvät oppilaat pyritään saamaan kirjastoon tutustumiskäynnille. Tällä tavalla paimiolaiset lapset ja nuoret oppivat tuntemaan kirjaston henkilökunnan, ja henkilökunta heidät, ja tällä tavalla kirjastosta tulee luonteva osa lasten ja nuorten elämää. Alle kouluikäiset lapset käyvät kirjastossa vanhempiensa ja hoitajiensa kanssa, minkä lisäksi perheen pienimmille järjestetään aika ajoin erilaisia tapahtumia; yhteistyössä esimerkiksi kaupungin kulttuuripalvelujen kanssa. Lapsille järjestetään kirjastossa satutunti joka viikko. Kirjasto tavoittaa palveluillaan käytännössä kaikki paimiolaiset lapset jossakin vaiheessa heidän elämänsä.

Merkittävä osa lapsille ja nuorille suunnattua kirjastopalvelua ovat selkeästi esille asetetut lasten ja nuorten aineistokokoelmat. Paimion kirjaston kokoelmasta on poimittu omaksi osastokseen lapsille, nuorille ja nuorille aikuisille suunnattu aineisto. Tähän aineistoon kuuluvat kirjojen ja lehtien lisäksi cd- ja dvd-levyt sekä pelit. Kirjasto tarjoaa lapsille ja nuorille myös mahdollisuuden internetin käyttöön kirjaston työasemilla.

Sauvon kirjaston kirjasto- ja tietopalveluiden tehtävänä on edistää kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Kunnan kulttuuripalvelut ovat myös osa kirjaston oheistoimintaa ja niitä tuotetaan yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut tekevät tiivistä yhteistyötä nuorisotoimen, koulukeskuksen sekä Paimion opiston kanssa. Kunnan kirjasto- ja kulttuuritoimesta vastaa kirjastonjohtaja.

1.8 Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Paimion seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Perhekerho on ohjelmallinen ja se on tarkoitettu isovanhemmille, vanhemmille ja hoitajille lapsineen. Perhekerhoihin ei tarvitse ilmoittautua. Perheleirejä pidetään leirikeskuksessa kerran vuodessa. Arjen isoja ja pieniä asioita voi halutessaan jakaa seurakunnan työntekijöiden kanssa keskustellen. Työntekijöihin voi ottaa suoraan yhteyden aina tarvittaessa.

Päiväkerhossa käyvät 3-vuotiaat kerran viikossa ja 4-5-vuotiaat kaksi kertaa viikossa. Päiväkerho tukee lapsen kehityksen eri osa-alueita ottaen huomioon lapsen iän ja yksilöllisyyden. Päiväkerhossa tuetaan vanhempia mm. koko perheen juhlien, tapahtumien ja vanhempainkeskustelujen kautta. Pikkukirkko eli lastenjumalanpalvelus järjestetään kerran kuussa Paimion kirkossa, joihin kutsutaan mm. päivähoitolapsia ja alkuopetusluokkia. Pyhäkoulut toimivat viitenä päivänä viikossa, pääsääntöisesti päiväkodeissa. Päivähoitolapsia kutsutaan seurakuntaan erityistapahtumiin ja päiväleireille leirikeskukseen.

Seurakunnan varhaisnuorisotyön toiminta-ajatuksena on toteuttaa kristillistä kasvatusta varhaisnuorten parissa ja opettaa ottamaan huomioon lähimmäinen. Yhteistyötahoista tärkeimpänä ovat eri ala-asteet. Kerho- ja leiritointi on keskeisenä tapana toimia. Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö näkyy mm. kerran kuussa pidettävissä aamunavauksissa. Erityisinä juhlapyhinä kutsutaan kouluja seurakunnan järjestämiin erityistilaisuuksiin. Seurakunnalla on varhaisnuorisolle suunnattu Piccolot-kuoro.

Seurakunnan nuorisotyön toiminta-ajatuksena on toteuttaa kristillistä kasvatustyötä nuorten parissa. Toiminnassa ei pyritä kilpailemaan muiden nuorisotoimintaa järjestävien tahojen kanssa, vaan pikemminkin täydentämään ja tekemään yhteistyötä. Yhteistyötahoja ovat mm. kaupungin nuorisotoimi, koulu, poliisi, urheiluseurat, rovastikunnan muut seurakunnat. Rippikoulutoiminta ja siihen liittyvä isoiskoulutus on keskeinen osa seurakunnan nuorisotyötä. Se kattaa lähes kokonaan kulloisenkin ikäluokan. Muina toimintoina ovat retket erilaisiin nuorisotapahtumiin, leirit, vaellukset, konsertit, yökahvilatoiminta ”Night Café”, 2+ (isokoulutuksen jatkoryhmä), musaprokkis ja raamis. Nuorisotyö pyrkii tukemaan nuoren kasvua myös silloin, kun hän on vaarassa syrjäytyä tai jo syrjäytynyt.

Seurakunnan lapsi- ja perhetyössä toimii kolme lastenohjaajaa ja perhetyönohjaaja. Varhaisnuorisotyössä sekä nuorisotyössä toimii molemmissa kaksi nuorisotyönohjaajaa. Samoin Paimion seurakunnassa toimii erityisdiakoni sekä lapsi- ja perhetyössä pappi ja nuorisotyössä pappi.

Lisätietoja: www.paimionseurakunta.fi

Sauvo-Karunan seurakunnan lapsi- ja nuorisotyö

Perhekerho on avoin kohtaamis- ja seurakuntayhteyden kokemisen paikka. Kerhon tavoitteena on virkistää vanhempia ja auttaa heitä kasvatustyössä sekä vahvistaa kristillistä perinnettä. Perheiden sisäliikuntavuoro ja kirkkomuskari tarjoavat perheille mahdollisuuden yhdessä oloon liikunnan ja musiikin parissa. Perhepäiviä, -leirejä, tapahtumia ja retkiä järjestetään myös yhteistyössä muiden seurakuntien, kunnan ja paikallisten järjestöjen kanssa. Diakoniatyö pitää huolta perheiden taloudellisesta avustamisesta tarvittaessa. Perhetyön toteuttamiseen osallistuvat nuorisotyönohjaajan ja lastenohjaajan lisäksi kirkkoherra, diakoni ja kanttori.

Kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen yksiköt kutsutaan kirkkoihin juhlapyhien aikaan. Perhepäivähoitajille järjestetään kaksi kertaa vuodessa askartelu- ja hartaushetket seurakuntatalolla. Esikoululaiset käyvät tutustumassa kirkkoon keväisin papin tai nuorisotyönohjaajan johdolla. Nuorisotyönohjaaja vierailee myös päiväkodeissa ja esikoulussa pitämässä mm. joulun- ja pääsiäishartauksia. Perhetyötä on myös esikouluun ja kouluun

lähtevien kirkot sekä koulutyön ja esikoulun aloituksen siunauskirkot.

Päiväkerho tukee perheiden antamaa kasvatusta. Päiväkerhossa otetaan huomioon perheiden monimuotoisuus ja lasten yksilölliset tarpeet. 4-5 -vuotiailla kotihoidossa olevilla lapsilla on mahdollisuus käydä kerhossa 2 kertaa viikossa ja päivähoitossa olevilla kerran viikossa kolme tuntia kerrallaan. Vanhemmille tarjotaan mahdollisuus keskusteluhetkiin ja vanhempainiltoja järjestetään tarpeen mukaan.

Seurakunnan nuorisotyö pyrkii tukemaan nuoren kasvua ja vanhemman kasvatustyötä. Toiminnassa tehdään yhteistyötä muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa kuten kunnan nuorisotyön, koulun, paikallistenjärjestöjen ja rovastikunnan muiden seurakuntien kanssa.

Rippikoulutoiminta ja isoskoulutus ovat keskeinen osa seurakunnan nuorisotyötä. Rippikouluun osallistuu suurin osa ikäryhmästä.

Yläkoululaisille järjestetään avoin kohtaamispaikka, Möötti, joka toinen viikko seurakunnan tiloissa ja yläkoulun salissa liikuntavuoro viikoittain.

Nuorisotyönohjaajalla on säännöllinen viikoittainen vastaanottoaika koulussa. Muuta toimintaa on mm. retket erilaisiin nuorisotapahtumiin, leirit ja konsertit. Nuorisotyönohjaaja vastaa perhe- ja nuorisotyöstä, lastenohjaajalähetysseiteeri päiväkerhosta ja muusta lapsityöstä. Lisäksi niin kirkkoherra, diakoni, kanttori kuin seurakuntamestarikin osallistuvat omilla työpanoksillaan eri kasvatuksen alueen tehtäviin.

Työntekijöihin voi ottaa suoraan yhteyden aina tarvittaessa.

Lisätietoja: www.sauvo-karunanseurakunta.fi

1.9 Yhdistystoiminta

A. PAIMIOLAISET TOIMIJAT

1.9.1 MLL Paimion paikallisyhdistys

Mannerheimin lastensuojeluliiton Paimion paikallisyhdistys on vuonna 1924 perustettu aktiivisesti toimiva yhteisö, jossa on tällä hetkellä yli 500 jäsentä. Toimintamme painottuu ennalta ehkäisevään työhön, jota teemme yhteistyössä Paimion kaupungin sosiaalitoimen sekä Paimion seurakunnan kanssa. Tarkoituksena on myös lisätä vanhemmuuden ja perheiden tukea sekä kasvatustyön arvostusta yhteiskunnassa. Toimintaamme ohjaavat arvot ovat lapsen ja lapsuuden arvostus, yhteisvastuu, inhimillisyys, suvaitsevaisuus sekä ilo. Toiminnasta vastaa Paimion paikallisyhdistyksen hallitus, joka kokoontuu kerran kuukaudessa Perhekeskus Hattarassa. Hattaran päivittäisestä toiminnasta vastaa toiminnanohjaaja.

Perhetalo HATTARA

Toimintamme sydän on Paimion keskustassa Vistan koulun takana rivitalossa toimiva Perhetalo Hattara. Perhetalo Hattarassa on säännöllistä toimintaa arkipäivisin sekä pienryhmissä viikoittain. Hattarassa järjestetään myös erityisryhmien tarpeisiin räätälöityjä tilaisuuksia, vertaistuki-ryhmiä sekä kaikille avoimia ajankohtaisia tapahtumia ja erilaisia tempauksia.

Tärkeimmät toimintamuodot ovat:

- Perhekahvila on lasten ja vanhempien avoin kohtaamispaikka. Perhekahvila on mainio tapa tutustua uusiin ihmisiin ja harrastuksiin tai löytää lapsille leikkikavereita.
- Puuhakerhot 3-5-vuotiaille kerran viikossa
- Koululasten aamupäivätoiminta 1-2- luokkalaisille arkisin klo 7.00-10.00
- Ensisynnyttäneiden äitiryhmässä vaihdetaan arkikokemuksia, jaetaan ajatuksia ja tunteita lapsen kasvusta ja vanhemmuudesta. Äitiryhmä toimii MLL:n, seurakunnan ja kaupungin yhteistyönä
- Avoin neuvola tuo lapsiperheiden terveystalvelut Perhetaloon. Avoin neuvola järjestetään yhteistyössä Paimion lastenneuvola kanssa noin kerran kuukaudessa
- Perheryhmän tavoitteena on kehittää lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta sekä tarjota tukea ja ohjausta arkisiin asioihin ja lasten kasvatukseen. Ryhmä järjestetään yhteistyössä kaupungin sosiaalitoimen kanssa.
- Tanssitan vauvaa liikuntaryhmä äideille ja vauvoille.

Lisätietoja Perhetalo Hattarasta sekä <http://paimio.mll.fi>

1.9.2 Nuorisojärjestöt

Kairankiertäjät
-partiotoiminta

Paimion VPK:n nuoriso-osasto
-vapaapalokunta

SPR:n nuoriso-osasto
-Suomen punainen risti

Paimion-Sauvon 4H-yhdistys
-kansalaisjärjestö

Paimion Vesaiset
-keskustalainen lapsiperheiden vapaa-ajan harrastetoimintajärjestö

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.9.3 Liikuntajärjestöt

Paimion Budoseura ry.
- karate

Paimion Golf ry.
- golf

Paimion Haka ry.
- jalkapallo
- jääkiekko

Paimion Ilmailuyhdistys ry.
- ilmailu

Paimion Isku ry
- pöytätennis

Paimion Naisvoimistelijat ry
- voimistelu
- lentopallo

Paimion Rasti ry.
- suunnistus

Paimion Ratsastajat ry.
- ratsastus

Paimion Ruoska ry.
- salibandy

Paimion Shakkikerho ry.
- shakki

Paimion Tae Kwon Do ry.
- tae Kwon Do

Paimion Urheilijat ry.
- hiihto
- mäenlasku
- yleisurheilu
- LUK

Paimion Urheiluautoilijat ry.
- autosuunnistus
- karting
- ralliautoilu

Paimion Veneilijät ry.
- kilpaveneily
- perheveneily
- purjehdus

Paimion Yritys ry.
- sulkapallo
- lentopallo
- pesäpallo

Peimarin Urheilukalastus ry.
- urheilukalastus

Peimarin Latu ja Polku ry.
- kuntoliikunta

Keilax-Team ry.
- keilailu

Haka Hockey ry
-jäähkiekko

Paimion Jääpulut ry.
- kuntojäähkiekko

Peimarin Sisu ry.
-kuntojäähkiekko

Peimarin United ry.
- jalkapallo

Peimarin moottorikerho
-moottoriurheilu

Paimion Voimailijat ry.
-voimailu

Paimion Jyritys ry
-kuntojäähkiekko

Lisätietoja: www.paimio.fi

1.9.4 Kulttuuritoimijat ja kylätoimikunnat

- Paimion Kesäteatteri ja lapsi- ja nuorisoteatteri
- Vistan Kino
- Paimion seudun ympäristöyhdistys
- Paimio-Seura
- Paimion Perinneyhdistys
- Paimion Karjalaseura
- Varsinais-Suomen Käsi- ja taideteollisuus ry / Paimion Käsityökeskus
- Sallan Paja
- Paimion Kamerakerho
- Paimion musiikkiopiston tuki
- Paimion elävän musiikin yhdistys
- Nairankosken Voimakonemiehet
- Hevonpään kylätoimikunta
- Huso-Kurki-Maljamäen kylätoimikunta
- Kevolän-Pitkäportaan kylätoimikunta
- Sukselan kyläyhdistys
- Ruokolinnan-Korvenalan kylätoimikunta
- Paimion omakotiyhdistys

- Paimion nuorisoseura
- Paimion baletti
- Seurakunnan Piccolot-kuoro
- Naiskuoro Vivaldi
- Paimion Mieslaulajat
- Paimion Wihdekuoro
- Alvarkööri
- Lauluyhtye Pavane
- Paimion sotaveteraanikuoro
- Paimion Pohjola-Norden

Lisätietoja: www.paimio.fi

B. SAUVOLAISET TOIMIJAT

MLL:n Sauvo-Karunan osasto

Nuorisjärjestöt

Hakkistytöt, partiolippukunta
 Paimion-Sauvon 4H-yhdistys
 Sauvojapojat, partiolippukunta
 Sauvon VPK:n nuoriso-osasto

Liikuntajärjestöt

Hakkis-petankki
 Karunan Urheilijat ry
 Koutun pallokerho
 Sauvon naisvoimistelijat
 Sauvon tenniskerho
 Sauvon Urheilijat ry

Kulttuuritoimijat ja kylätoimikunnat

Karunan kyläyhdistys
 Osmalahden kaava-alueen kyläyhdistys ry
 Puuhaus
 Ruonan kylätoimikunta
 Ruonan ympäristökylien osakaskunta
 Sauvon Kädet
 Sauvon Museon Tuki
 Sauvon Yrittäjät
 SELKU ry
 SPR:n Sauvon osasto

Muut toimijat

Alsilan marittayhdistys
 Autoliiton Sauvon osasto
 Curatio Turunmaan korjausrakentamisyhdistys ry
 Eläkeliiton Sauvo-Karunan yhdistys
 Etelä-Karunan metsästäjät
 Kaarinan seudun perussuomalaiset
 Karunan maatalousnaiset
 Karunan veneseura
 Keskustan Sauvon kunnallisjärjestö

Korpelan martat
Lions Club Sauvo
MC-Karunan osasto
Merikulman Metsänkävijät
MTK Sauvo-Karuna
Mökkiläistoimikunta
Peimarin Erämiehet
Peimarin Koirat ry
Peimarin latu ja polku
Peimarin Vihreät
Riistanhoidon ja metsästysammunnan harrastajat
Ruonan marttayhdistys
Sauvo-Karunan seurakunta
Sauvo-Karunan sotaveteraanit
Sauvo-Karunan veteraaninaiset
Sauvon Karjalaisseura
Sauvon kokoomus
Sauvon maamiesseura
Sauvon maatalousnaiset
Sauvon kirkonkylän martat
Sauvon marttayhdistysten paikallisliitto
Sauvon Timarinjärven hoitoyhdistys
Sauvon työväenyhdistys
Sauvon VPK
Sauvon VPK:n naisjaosto
SF Caravan Sauvon seutu ry
Sotainvalidien veljesliitto
Vasemmistoliiton sauvon osasto
West Rock Riders
Veteraanien tukijaosto.

1.10 Nuorten työllisyystilanne Paimiossa ja Sauvossa

Paimion ja Sauvon työllisyystilanne on keskimääräistä parempi kuin koko maakunnassa. Paimion työttömyysaste elokuussa 2013 oli 6,1 ja Sauvossa 7,2 kun se Varsinais-Suomessa oli 11,3. Nuorten, alle 25-vuotiaiden, työttömien määrä oli Varsinais-Suomessa 13 prosenttia suurempi kuin vuonna 2012.

Paimion sijainti suhteellisen lähellä Turku ja Saloa tarjoaa nuorille paljon työnhaku- ja opiskelumahdollisuuksia. Yhteiskunnan tarjoamia koulutuksen aloituspaikkoja on laskennallisesti tarpeeksi Turun ja Salon seudulla. Erilais-ten koulutusten vaihtelevasta hakijamäärästä johtuen kaikki nuoret eivät kuitenkaan pääse haluamaansa opiskelupaikkaan.

Työ- ja elinkeinotoimistolla on käytettävissä työllistymistä edistäviä toimenpiteitä mm. työkokeilu, työhönvalmennus, työnhakuvalmennus, uravalmennus, työvoimakoulutus sekä kuntouttava työtoiminta.

Haasteena on työnhakuun ja työntekoon motivoitumattomien työ- ja elinkeinotoimiston ja sosiaalitoimiston yhteisten nuorten asiakkaiden tilanne. Osa näistä nuorista asiakkaista sitoutuu huonosti yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Taulukossa kuvataan työttömyyden kehitystä alle 25-vuotiaiden osalta Paimiossa ja Sauvossa ajalla tammikuu 2011-syyskuu 2013.

Paimio

Alle-25 v. työttömät

Osuus kaikista työttömistä

2011	Tammikuu	40	13 %
	Helmikuu	47	15 %
	Maaliskuu	41	13 %
	Huhtikuu	28	10 %
	Toukokuu	31	12 %
	Kesäkuu	43	14 %
	Heinäkuu	48	15 %
	Elokuu	34	14 %
	Syyskuu	40	17 %
	Lokakuu	34	14 %
	Marraskuu	36	15 %
	Joulukuu	42	15 %
2012	Tammikuu	41	16 %
	Helmikuu	39	16 %
	Maaliskuu	35	15 %
	Huhtikuu	23	11 %
	Toukokuu	29	15 %
	Kesäkuu	37	14 %
	Heinäkuu	45	17 %
	Elokuu	38	15 %
	Syyskuu	42	15 %
	Lokakuu	38	12 %
	Marraskuu	41	12 %
	Joulukuu	38	11 %
2013	Tammikuu	37	11 %
	Helmikuu	45	12 %
	Maaliskuu	43	13 %
	Huhtikuu	41	13 %
	Toukokuu	29	11 %
	Kesäkuu	44	14 %
	Heinäkuu	52	15 %
	Elokuu	50	16 %
Syyskuu	48	14 %	

Sauvo

Alle 25-v.työttömät

Osuus kaikista työttömistä

2011	Tammikuu	6	8 %
	Helmikuu	5	7 %
	Maaliskuu	6	8 %
	Huhtikuu	5	8 %
	Toukokuu	5	8 %
	Kesäkuu	7	11 %
	Heinäkuu	9	11 %
	Elokuu	5	7 %
	Syyskuu	5	7 %
	Lokakuu	8	11 %
	Marraskuu	8	11 %
	Joulukuu	9	11 %
2012	Tammikuu	9	10 %
	Helmikuu	9	12 %

	Maaliskuu	6	9 %
	Huhtikuu	1	2 %
	Toukokuu	2	3 %
	Kesäkuu	5	7 %
	Heinäkuu	5	7 %
	Elokuu	6	10 %
	Syyskuu	7	9 %
	Lokakuu	6	8 %
	Marraskuu	5	6 %
	Joulukuu	3	4 %
2013	Tammikuu	8	9 %
	Helmikuu	5	5 %
	Maaliskuu	6	7 %
	Huhtikuu	7	8 %
	Toukokuu	5	5 %
	Kesäkuu	7	7 %
	Heinäkuu	9	8 %
	Elokuu	9	9 %
	Syyskuu	8	7 %

1.11 Nuoret ja päihteet

Suomalainen päihdekulttuuri on vahvasti sidoksissa alkoholiin. Suomessa sekä aikuisten että lasten ja nuorten eniten käyttämä päihde on alkoholi. Aikuisväestöstä 90% käyttää alkoholia. Suomessa arvioidaan olevan noin 250 000 alkoholiriippuvaista ja 250 000 alkoholin suurkuluttajaa, jotka kuuluvat riskiryhmään. (Päihdetilastollinen vuosikirja 2009, 15.)

Valtaosa nuorista tutustuu alkoholijuomiin ennen lainsäädännössä mainitun minimi-ikänsä saavuttamista. Nuorten ja nuorten aikuisten juomisesta tarkastelevat laadulliset tutkimukset toteavat sen, että nuoret pyrkivät juomisellaan vahvistamaan sosiaalisuuttaan: juomalla nostetaan tunnelmaa ja luodaan yhteishenkeä. Etenkin humalajuominen on osa nuorten hauskanpitoa. (Suomi juo 2010, 88.)

Kouluterveyskyselyn (2013) mukaan tupakointi ja tosihumalaan juominen ovat Paimiossa ja Sauvossa yläkouluikäisten keskuudessa yleisempää kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin. Tutkimuksen mukaan päivittäin tupakoivia paimiolaisia 8-9-luokkalaisia nuoria on 15%, kun aikaisempaan vuonna 2011 prosentti oli 5. Sauvolaisista tupakoi päivittäin 21 %, kun vuonna 2011 tupakoi 19 %. Varsinais-Suomessa prosentti on 12 vuonna 2013.

Tosi humalassa kerran kuukaudessa olevia paimiolaisia nuoria on 14%, kun lukumäärä Varsinais-Suomessa yleisesti oli 13%. Vuonna 2011 prosentti Paimiossa oli 10. Vastaavat prosentit sauvolaisista nuorista oli vuonna 2013 19 % ja aiemmin vuonna 2011 14 %.

Lukiolaisten tupakointi on vähentynyt vuodesta 2009 (9%), prosenttiluvun ollessa nyt 2. Varsinais-Suomessa tupakoivien lukiolaisten määrä on 8%. Tosi-humalaan juominen on vähentynyt myös lukiolaisten keskuudessa: 21% lukio-laisista ilmoitti olleensa tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, kun vielä vuonna 2009 prosentti oli 32. Varsinais-Suomessa tosihumalaan juojien määrä on sama 21%.

Paimiossa ja Sauvossa on toiminut vuodesta 2004 Valomerkki-toimintamalli, jolloin tarkoituksena on puuttua välittömästi lasten ja nuorten päihteiden käyt-

töön. Paimiossa ensimmäinen puuttuminen on poliisin / Parkkiryhmän / nuorisotyöntekijän väliintulo ja yhteydenotto kotiin. Tieto tapahtuneesta toimitetaan sosiaalitoimistoon. Erityisnuorisotyöntekijä tai sosiaalityöntekijä kutsuu perheen kaupungintalolle keskustelemaan tapahtuneesta. Keskustelutilaisuus järjestetään mahdollisimman pian, viikon- kahden kuluttua tapahtuneesta. Valo-merkki-ilmoituksia tehdään vuosittain Paimiossa noin 30 ja Sauvossa noin 10.

Kannabis on Euroopassa yleisemmin käytetty huumeaine ja sen käyttö on lisääntynyt nuorten keskuudessa lähes kaikissa maissa 1990-luvulta lähtien, mutta nyt vakiintumassa tai jopa vähenemässä (Huumeongelma Euroopassa 2010, 15).

Syksyllä 2009 jäi 17 paimiolaisnuorta kiinni kannabiksen kokeilusta. Nuoret olivat iältään pääsääntöisesti 14-17-vuotiaita. Rikosvyyhdin teki harvinaiseksi osallisten suuri määrä ja käyttäjien nuori ikä. Keväällä 2011 jäi myös paimiolaisia nuoria kiinni kannabiksen kokeilusta, joista nuorimmat olivat yläkoulukäisiä.

Kouluterveyskysely 2013 mukaan Paimion yläasteikäisistä nuorista 8% oli kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran. Vuonna 2011 kokeilleita oli 3% ja nyt vuonna 2013 prosentti on sama kuin Varsinais-Suomessa yleisesti (8%). Sauvossa vuonna 2011 prosentti oli vain 1, mutta vuonna 2013 jo 12. Lukiolaisista nuorista laittomia huumeita oli kokeillut vuonna 2009 8%, vuonna 2011 ja 2013 5%, Varsinais-Suomessa määrä ollessa 12 %. Paimion kaupungissa on tehty toimintamalli nuoren päihde-epäilyjen kohdalla.

Paimiolaisten ja sauvolaisten yläkoulukäisten nuorten päihdeiden kokeilu ja käyttö on poikkeuksellisen huolestuttavaa; tupakkaa ja alkoholia käytetään enemmän kuin Varsinais-Suomessa yleensä, ja huumeita kokeilleita on Paimiossa saman verran (8%) kuin Varsinais-Suomessa yleensä, mutta Sauvossa enemmän (12 %). Erittäin huolestuttavaa on se, että huumeusainerikoksista kiinnijääneistä paimiolaisnuorista osa on jatkanut huumeiden käyttöään.

Neuvontaa, ohjausta ja keskusteluapua päihdeongelmista kärsiville on tarjolla kunnan sosiaalitoimistossa, terveyskeskuksessa (lääkärit, sosiaalihoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja ja päihdetyöhön koulutetut sairaanhoitajat), koulussa, nuorisopalveluissa, Salon A-klinikan Paimion sivuvastaanotolla ja Paimion seurakunnassa.

1.12 Paimion ja Sauvon nuorison tilanne poliisin silmin

Poliisi on tutkinut alueella nuorten huumeusainerikoksia laajemmin 2009 ja 2011. Molempina vuosina on pääasiassa tutkittu 14-16-vuotiaiden kannabiksen käyttöä. Käyttöä on seurattu myöhemminkin.

Poliisi on huolestunut alueen kehityksestä, joka noudattaa muullakin havaittua kehitystä, missä lasten, nuorten ja nuorten aikuisten asenne erityisesti kannabista kohtaan on muuttunut erittäin positiiviseksi.

Kannabista käytetään alueella melko paljon. Lisäksi nuorten aikuisten amfetamiinin, ekstaasin ja uusien muotihuumeiden käyttö on huolestuttavaa.

Alueelta on poliisin tutkinnassa löytynyt kannabisviljelmiä.

Poliisi toivoo, että alueen aikuiset hankkisivat tietoa huumausaineiden käytön tunnistamisesta, jotta nuorten mahdolliseen huumeidenkäyttöön pystyttäisiin puuttumaan käytön alkuvaiheessa, jolloin tilanteen korjaaminen on vielä melko helppoa.

Nuorten auttamisessa alueella, huolen konkretisoiduttua, on erittäin hyvin esimerkkejä. Yhteistyö viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä on hyvää ja aktiivista.

Huumausaineiden käyttöä koskevan tutkinnan aikana on noussut huoli myös alueen nuorten alkoholinkäytöstä. Osa nuorista käyttää alkoholia lähes viikoittain.

Vaikka ns. Valomerkki- ilmoituksia ei poliisi ole viime vuosina paljon tehnyt-kään, liian moni alaikäinen nauttii alkoholijuomia varsinkin urheilukentän läheisyydessä. Urheilukentän ympäristö sellaisenaan on poliisille valvonnallisesti haastava. Urheilukentälle ei pääse poliisiautolla, mutta mopoilla kylläkin, vaikka kieltoimerkit sen selvästi kieltävät. Lisäksi kentältä on useita poistumisreittejä, joita pitkin nuoret poliisin nähdessään nopeasti juosten tai mopoilla poistuvat. Vaikka ns. parkkiryhmä toimiikin Paimiossa kiitettävästi, liian harva vanhempi jalkautuu ja on kiinnostunut, missä jälkikasvu viikonloppuisin aikaansa viettää. Lisäksi liikaa uskotaan oman lapsen kertomaan, missä milloinkin ollaan. Vanhempien tulisi aina tarkastaa toisen lapsen/nuoren vanhemmalta, onko hän lähtiessään yökylään siellä oikeasti yötä ja ovatko vanhemmat siellä paikalla. Lisäksi heidän tulisi tarkemmin kontrolloida, missä kunnossa nuoret tulevat kotiin. Osalla on mukana ollut myös mopo tai mopoauto. Liian moni ajaa edellä mainittuja kulkuneuvoja myös alkoholinvaikutuksen alaisena.

Poliisia työllistää lisäksi alueella tapahtuvat ilkeivät ja vahingonteot. Tekojen luonne vaikuttaa sellaiselta, että ne on usein tehty alkoholin vaikutuksen alaisena. Urheilukentän alueella ja jäähallin parkkialueen ympäristössä on tehty ilkeitä mm. leikkipuistossa. Lisäksi niin urheilukentän kuin kirkkopuiston maastossakin alkoholin nauttimisen lisäksi sotketaan ympäristöä. Kirkkopuistoon kokoontuvista nuorista suurin osa on jo 18- vuotta täyttäneitä, mutta joukossa on joskus alaikäisiäkin.

Paimion urheilukentän ympäristö on myös sen suhteen poikkeuksellinen, että sinne kokoontuu nuorisoa laajalta alueelta. Paimiosta ei lähdetä Turkuun asti vaan sinne kokoonnutaan varsinkin Sauvosta ja Piikkiöstä, mutta myös Salosta.

Nuoret järjestävät myös jonkin verran kotibileitä, joihin poliisi on joutunut puuttumaan. Naapureille aiheuttama häiriö tai kutsumattomat vieraat ovat olleet yleisemmät syyt poliisin väliin tuloon. Vanhempien tehtävä on varmistaa bileiden turvallisuus ja myös se että alaikäisille ei ole tarjolla alkoholijuomia. Niitä ei myöskään kukaan vieras saa paikalle tuoda.

Jos juhlia järjestetään yleisissä juhlatiloissa (seurojen talot, metsästysmajat jne.), pitää löytyä täysi-ikäinen vastuullinen järjestäjä, joka huolehtii tarvittaessa ilmoituksesta poliisille (mahdollisen luvan), järjestyksenvalvojat ja erityisesti siitä, että juhlissa joissa on alkoholitarjoilua, ei alaikäisillä ole mahdollisuutta saada sitä.

Mopojen, mopoautojen ja kevytmoottoripyörien huomattava lisääntyminen aiheuttaa edelleen ongelmia liikenteessä. Paimiossa on em. ajoneuvoja väkilukuun suhteutettuna huomattavan paljon. Erityisesti mopojen virittäminen ja piittaamattomuus liikennesäännöistä sekä päihtyneenä ajo aiheuttavat jatkuvia vaaratilanteita. Huolestuttavaa on se, että nämä nuorena opitut väärät asenteet liikenteessä näkyvät myös myöhemmin aikuisiällä ajettaessa muilla ajoneuvoilla. Kutsunnoissa on havaittu, että moni nuori onkin ollut poliisin kanssa tekemisissä juuri mopoiluun liittyvissä asioissa.

Poliisin näkökulmasta on ollut hienoa havaita kunnan eri toimijoiden aktiivinen puuttuminen asiaan ja yhdessä tekeminen. Yhteistyö takaa parhaan mahdollisen lopputuloksen taistelussa huumeongelmaa ja sitä kautta nuorten syrjäytymistä vastaan.

Poliisin näkökulmasta paimiolaisten nuorten päihteiden käyttö vaatii jatkuvaa seurantaa ja nopeaa puuttumista. Lisäksi lasten vanhemmat pitäisi saada mukaan yhteistyöhön.

Paimiolaiset nuoret osallistuvat aktiivisesti heille järjestettyihin tilaisuuksiin. Kaupungin ja seurakunnan nuorisotoimi yhteistyössä ovat lähteneet siistimään nuorten oleskelupaikkoja. Alkoholin käyttöä eikä päihtymystä nuorisotiloissa sallita. Tämä muutos on nykyään myös nuorten itsensä keskuudessa hyväksytty. Koulut ovat avainasemassa, kun nuoriin yritetään vaikuttaa, sillä siellä kaikki nuoret ovat yhtä aikaa tavoitettavissa. Varsinkin tässä suhteessa koulun rooli yhteistyökumppanina on erittäin merkityksellinen.

Poliisilla on valtuuksia ja ominaisuuksia, joita ei muilla viranomaisilla ole. Poliisi voi toiminnallaan olla auttamassa muiden viranomaisten ja vanhempien kasvatustyötä sekä lisäksi vaikuttaa suoraan nuorten käyttäytymiseen.

Sauvon osalta mennyt kesä 2013 oli huomattavasti edellistä kesää rauhallisempi. Tiivis yhteistyö eri viranomaisten kanssa ja nuorisotyöryhmän perustaminen on edesauttanut tilannetta. Poliisin työkontaktit nuoriin on jäänyt muutamiiin yksittäistapauksiin vaikka partiointia alueella on jonkin verran lisättykin. Sauvolaisia nuoria on tavattu nuorisotalolla, koulussa, grillin luona ja Paimiossa.

2. LASTENSUOJELUSUUNNITELMA

Johdanto

Lastensuojelu koostuu lapsi- ja perhekohtaisesta sekä ehkäisevästä lastensuojelusta. Lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu tarkoittaa varsinaista lastensuojelua, jonka järjestämisestä vastaa sosiaalitoimen lastensuojelu. Ehkäisevä lastensuojelu tarkoittaa esimerkiksi nuorisotyön, päivähoidon ja terveydenhuollon tarjoamaa tukea ja erityistä tukea perheille, jotka eivät ole lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun asiakkaina. (Lastensuojelulaki 2010/88 3§ ja 3a§.)

Paimion lapsi- ja perhekohtaisessa lastensuojelussa työskentelee neljä sosiaalityöntekijää ja kaksi perheohjaajaa sekä lapsiperheille tarkoitettua kotipalvelun työntekijä. Sauvon lastensuojelussa työskentelee kaksi sosiaalityöntekijää ja yksi perhetyöntekijä. Kaikki sosiaalityöntekijöiden virat ja perhetyöntekijöiden toimet olivat syksyllä 2013 täytetty lain sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 2005/272 mukaisesti pätevillä työntekijöillä. Paimiossa lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun tehtävissä työskentelevät sosiaali- ja perhetyöntekijöiden lisäksi erityisnuorisotyöntekijä, koulukuraattorit ja koulu-psykologi. Sauvon lastensuojelutyötä täydentävät koulupiirin koulupsykologi ja koulukuraattori sekä kouluterveydenhoitaja.

Lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojelun työskentelyprosessi alkaa lastensuojeluasiakkuuden tulosta vireille lastensuojeluilmoituksena tai muulla tavalla. Lastensuojelu ryhtyy yleensä ilmoituksen perusteella lastensuojelutarpeen selvitykseen. Selvitysvaiheen päätyttyä perheen lastensuojeluasiakkuus päätetään tai sitä jatketaan, useimmiten lastensuojelun avohuollon tukitoimien muodossa. Seuraavissa luvuissa esitellään lastensuojeluprosessin vaiheita. Jokaisen luvun yhteydessä lastensuojeluprosessin etenemistä havainnollistetaan kuvion avulla. Yleiskuvan saamisen helpottamiseksi kuviot on koottu yhteen liitteeseen 1.

Lastensuojeluasian tulo vireille

Lastensuojeluilmoitus

Lastensuojeluasia tulee yleensä vireille lastensuojeluilmoituksen perusteella.¹ Oheisessa tietolaatikossa esitellään ilmoituksen tekeminen pääpiirteissään. Lastensuojeluilmoitus voidaan tehdä myös ennakollisena äidin raskausaikana, jos on ilmeistä, että perhe tulee lapsen syntymän jälkeen tarvitsemaan lastensuojelun palveluita.

Lastensuojeluilmoitus

Kuka tekee ilmoituksen? Kuka tahansa yksityishenkilö tai viranomainen saa tehdä lastensuojeluilmoituksen salassapitosäännösten sitä estämättä. Mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, opetustoimen ja poliisitoimen palveluksessa olevilla henkilöillä on ilmoitusvelvollisuus. Yksityishenkilöt voivat tehdä ilmoituksen halutessaan nimettömänä. (Lastensuojelulaki 2010/88 25§ ja Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 1999/621 11.2§)

Milloin? Jos ilmoittaja arvioi, että lastensuojelun on hyvä selvittää, vaarantatko lapsen kasvuolosuhteet tai oma käytös lapsen terveyden tai kehityksen, ja onko lapsella tai perheellä näin ollen tarvetta lastensuojelun tukitoimenpiteille. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä aina, jos on huolissaan lapsen tilanteesta. (Lastensuojelulaki 2010/88 25§ ja Lastensuojelulaki 2007/417 34§)

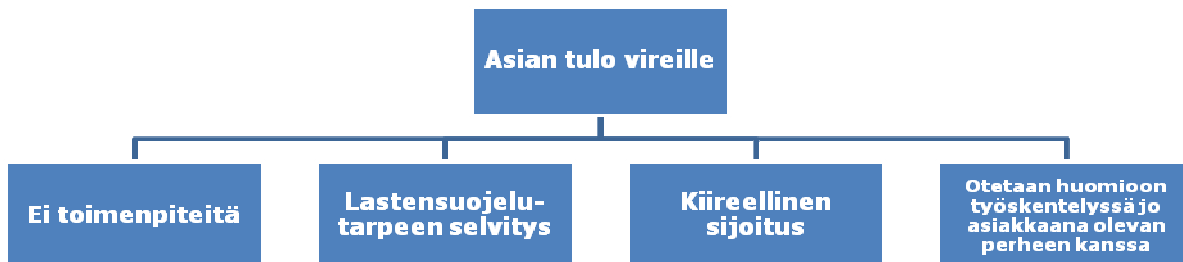
Miten? Puhelimitse arkisin klo 8-15.30 Paimio 02-474 511 (kaupungintalon vaihde, josta puhelu ohjataan sosiaalityöntekijälle) ja Sauvo 02-4744164 (suora numero sosiaalityöntekijälle) tai 02-4744100 (kunnantalon vaihde). Iltaisin ja viikonloppuisin: 112 (häätänumero, josta puhelu ohjataan Turun sosiaalipäivystykseen). Kirjallisesti osoitteeseen Kaupunginvirasto / lastensuojelu, Vistantie 18, PL 50, 21530 Paimio tai Kunnanvirasto / lastensuojelu, Vahtistentie 5, 21570 Sauvo. Viranomaisten tekemät lastensuojeluilmoitukset toivotaan kirjallisina.

Ilmoitukseen reagoiminen

Lastensuojeluilmoituksen saatuaan lastensuojelu arvioi välittömästi, onko lapsella tarvetta kiireellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin, esimerkiksi kiireelliseen sijoitukseen. Korkeintaan

¹ Lastensuojeluasia voi tulla vireille myös ilmoitusvelvollisen ja asianosaisen yhteisenä pyyntönä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi, asianosaisen lastensuojelun toimenpiteisiin kohdistuvana hakemuksena tai muuna lastensuojelun tiedoksisaantina asiasta. (Lastensuojelulaki 2010/88 25a§ ja 26§.)

seitsemän seuraavan arkipäivän aikana lastensuojelu ratkaisee, ryhdytäänkö asiassa lastensuojelutarpeen selvityksen tekemiseen.² Jos selvitykseen tai kiireellisiin lastensuojelutoimenpiteisiin ryhdytään, lapselle ja huoltajille ilmoitetaan lastensuojeluasiakkuuden alkamisesta. Jos lapsi, jota ilmoitus koskee, on jo lastensuojelun asiakkaana, ilmoitus huomioidaan työskentelyssä asiakasperheen kanssa. Oheinen kuvio havainnollistaa lastensuojeluilmoituksesta tai muusta lastensuojeluasian vireille tulosta seuraavia vaihtoehtoisia toimenpiteitä.

Lastensuojeluilmoitukset Paimiossa ja Sauvossa

Lastensuojeluilmoituksia on tehty Paimiossa v. 2009 174 kpl, v. 2010 149 kpl, v. 2011 158 kpl ja v. 2012 236 kpl ja Sauvossa v. 2009 39 kpl, v. 2010 40 kpl, v. 2011 58 kpl ja v. 2012 66 kpl.

Lastensuojelun työntekijöiden kokemuksen mukaan lastensuojeluilmoituksia tehdään Paimiossa ja Sauvossa suhteellisen vähän ja usein liian myöhään. Lastensuojelussa halutaan korostaa, että lapsesta, josta ollaan huolissaan, on tärkeää tehdä lastensuojeluilmoitus, vaikka ilmoittajataho ei olisi varma huolen todenperäisyydestä. Koska lastensuojelulla on muun muassa erityisiä tiedonsaantioikeuksia lapsen tilanteesta lastensuojelutarpeen selvitysvaiheessa (Lastensuojelulaki 2007/417 27§), lastensuojelulla on yleensä paremmat mahdollisuudet selvittää huolen todenperäisyys kuin ilmoittajataholla itsellään. Lastensuojeluilmoitus on myös tärkeää tehdä, vaikka jokin muu tahoo olisi tekemässä lapsesta lastensuojeluilmoituksen tai jos ilmoittaja itse on tehnyt lapsesta aiemmin ilmoituksen muiden tietojen valossa. Useat ilmoitukset samasta lapsesta eri tahoilta tukevat lastensuojelua monipuolisen kuvan saamisessa lapsen tilanteesta ja samaa lasta koskevat toistuvat ilmoitukset kertovat lastensuojelulle lapsen tilanteen kehittymisestä ja mahdollisten lastensuojelun tukitoimien toimivuudesta. Se, että lastensuojeluilmoituksia uskalletaan tehdä lapsista ajoissa eli aina, jos lapsesta ollaan huolissaan, on tärkein edellytys lastensuojelun mahdollisuudelle puuttua perheiden ongelmiin riittävän aikaisin ja siirtää lastensuojelutyön painopistettä korjaavasta työstä ehkäisevään työhön.

Lastensuojelutarpeen selvitys

Lastensuojelutarpeen selvityksessä hankitaan tietoja arvion tekemiseksi siitä, onko lapsen terveys tai kehitys vaarantunut lapsen kasvuolosuhteiden tai oman käyttäytymisen takia. Selvitys sisältää käytännössä 1-5 tapaamista lapsen, vanhempien ja/tai koko perheen kanssa. Tarvittaessa käydään kotikäynnillä. Sosiaalityöntekijä voi olla selvitysvaiheessa yhteydessä lapselle läheisiin henkilöihin, eri yhteistyötahoihin ja asiantuntijoihin. Esimerkiksi neuvolaan, päiväkotiin tai kouluun sojitetaan usein selvitysvaiheen aikana. Lastensuojelun sosiaalityöntekijällä on oikeus pyytää ja saada lastensuojelutarpeen selvittämiseksi välttämättömät tiedot lapsen tilanteesta toisilta viranomaisilta ja muilta henkilöiltä ja tahoilta sosiaalihuollon omien tai toisten tahojen salassapitosäännösten sitä estämättä (Lastensuojelulaki 2007/417 27§ ja Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812 17§).

² Selvitys tehdään lähtökohtaisesti aina. Kuitenkin esimerkiksi jos ilmoituksen sisältö ei lastensuojelun näkökulmasta anna lainkaan aihetta huolen lapsen tilanteesta, selvitystä ei tehdä.

Lastensuojelutarpeen selvitys valmistuu viimeistään kolmen kuukauden kuluessa lastensuojeluasian vireille tulosta. Selvityksen perusteella päätetään, jatketaanko perheen lastensuojeluasiakkuutta selvitysvaiheen jälkeen. Jos asiakkuus jatkuu, selvityksen perusteella päätetään myös siitä, tarjotaanko lapselle tai perheelle lastensuojelun avohuollon tukitoimia tai kohdistetaanko lapseen tai perheeseen muita lastensuojelun toimenpiteitä. Oheinen kuvio havainnollistaa lastensuojelutarpeen selvitystä seuraavia toimenpidevaihtoehtoja.

Avohuollon tukitoimet

Kenelle?

Jos lastensuojelu arvioi lastensuojelutarpeen selvitysvaiheessa, että lapsen terveys tai kehitys on vaarantunut lapsen kasvuolosuhteiden tai oman käyttäytymisen takia, lastensuojelu tarjoaa lapselle ja/tai perheelle avohuollon tukitoimia. Avohuollon tukitoimien vastaanottaminen on asianosaisille vapaaehtoista.

(Lastensuojelulaki 2007/417 34§.)

Muodot

Oheisessa tietolaatikossa esitellään avohuollon tukimuodot ja kerrotaan lyhyesti, miten kutakin tukitoimea järjestetään käytännössä Paimion ja Sauvon lastensuojelutyössä. Perheelle tarjotaan sille sopiviksi ja tarpeellisiksi arvioituja tukimuotoja.

Avohuollon tukitoimet (Lastensuojelulaki 2007/417 34-37§.)

Taloudellinen tukeminen Lastensuojelun asiakkaana oleville lapsiperheille voidaan myöntää tilannekohtaisen arvion perusteella kertaluontoista tai säännöllistä taloudellista tukea riippumatta perheen oikeudesta toimeentulotukeen. Lapsia tuetaan mm. harrastuksissa, koulunkäynnissä ja läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä ja itsenäistyviä nuoria koulutuksen, ammatin ja asunnon hankinnassa sekä työhön sijoittumisessa. Perheiden loma- ja virkistystoimintaa tuetaan mm. kustantamalla lapsille kaupungin nuorisotoimen retkille osallistumisia tai perheen itse suunnittelemlia kohtuullisia pieniä lomaretkiä.

Asumisen turvaaminen Jos lapsiperhe jää tai on vaarassa jäädä asunnottomaksi, lastensuojelu tukee asunnon saamista.

Perhetyö Lastensuojelun asiakkaana olevalle perheelle voidaan tarjota perhetyön tukea. Perhetyö on pääsääntöisesti asiakkaiden kotona tapahtuvaa käytännön tukea ja ohjausta. Perhetyöntekijät tukevat vanhempia kasvatustehtävässä, huomioiden erityisesti lapset ja heidän tarpeensa. Työntekijät käyvät ohjaavia keskusteluja perheenjäsenten kanssa mm. lasten hoitoon, kasvatukseen, vanhemmuuden rooleihin ja perheen sisäisiin ihmissuhteisiin liittyvistä asioista. Perhetyössä käytetään tarvittaessa havainnollistavia työvälineitä kuten vanhemmuuden roolikarttaa ja elämänjanaa. Työmuodon puitteissa tehdään yhteistyötä myös asiakkaan tai perheen muiden auttajatahojen kanssa. Yksilölliset perhetyön tavoitteet määritellään kunkin perheen kanssa yhdessä. Perhe ja perhetyöntekijä arvioivat tavoitteiden toteutumista ja päivittävät tavoitteita säännöllisissä seurantalaverissa. Perhetyö on määräaikainen avohuollon tukitoimi.

Tukihenkilö tai -perhe Lastensuojelu voi hakea lapselle tukihenkilön tai tukiperheen yleensä Varsinais-Suomen sijaishuoltoyksikön, Mannerheimin lastensuojeluliiton tai yksityisen palveluntuottajan kautta. Lastensuojelu on vastuussa tukihenkilö- ja tukiperhesuhteen laadusta ja vastaa tukihenkilöille ja tukiperheille maksettavista korvauksista ja toiminnan muista kustannuksista. Tukihenkilöt ja -perheet ovat koulutettuja vapaaehtoisia tai ammatillisia toimijoita.

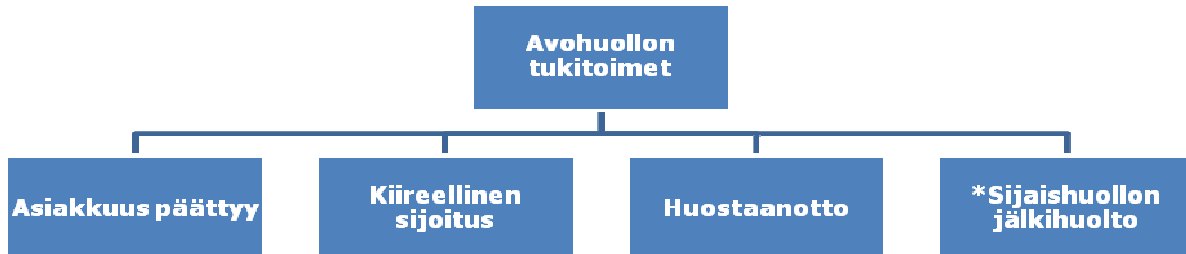
Sijoitus avohuollon tukitoimena Lapsi voidaan sijoittaa avohuollon tukitoimena yksin tai yhdessä huoltajan kanssa sijaisperheeseen tai lastensuojelulaitokseen. Avohuollon sijoituksen tarkoituksena on lapsen tuen tarpeen arvioiminen, lapsen kuntouttaminen tai lapsen huolenpidon väliaikainen järjestäminen erityistilanteessa. Avohuollon sijoituksen jatkumisesta päätetään kolmen kuukauden jaksoissa yhdessä asiakkaiden kanssa.

Vertaisryhmätoiminta Paimion lastensuojelun ja Mannerheimin lastensuojeluliiton yhteistyönä Paimiossa toimii kaksi lapsiperheille suunnattua vertaistukiryhmää. Ryhmät ovat suljettuja, ne toimivat määräaikaisesti ja uusia ryhmiä aloitetaan syksyisin ja keväisin. Ns. perheryhmä on tarkoitettu erityisen tuen tarpeessa oleville lapsiperheille. Ryhmän työskentelyn tavoitteena on kehittää lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, tarjota tukea ja ohjausta arkisiin asioihin ja lapsen kasvatukseen sekä hyödyntää vertaistoiminnan mahdollisuuksia. Ensisynnyttäjiille tarkoitettu ryhmä on avoin kaikille paimiolaisille ensisynnyttäjiille.

Muut lapsiperheiden palvelut, kuten lasten päivähoido ja kotipalvelu voidaan järjestää perheelle tarvittaessa myös lastensuojelun avohuollon tukitoimena.

Avohuollon tukitoimien jälkeen

Avohuollon tukitoimia jatketaan asiakasperheen kanssa niin kauan kuin tuelle on tarvetta. Perheen lastensuojeluasiakkuus voidaan usein päättää määräaikaisten avohuollon tukitoimien jälkeen. Joskus käy ilmi, ettei intensiivinenkään avohuollon tuki riitä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä kotioloissa. Tällöin lapsi joudutaan ottamaan huostaan ja sijoittamaan asumaan kodin ulkopuolelle. Myös kiireellisiä sijoituksia tehdään avohuollon asiakkaille tarvittaessa. Jos lapsi on ollut sijoitettuna avohuollon tukitoimena vähintään kuusi kuukautta, hän siirtyy sijaishuollon jälkihuollon piiriin. Oheinen kuvio havainnollistaa lastensuojeluprosessin etenemistä avohuollon tukitoimien päättyessä.

*Jos lapsi on ollut sijoitettuna avohuollon tukitoimena vähintään 6 kuukautta.

Avohuolto Paimiossa ja Sauvossa

Lastensuojelussa on tärkeää arvioida jatkuvasti, vastaavatko tarjolla olevat avohuollon tukitoimet kunnassa esiintyvää tuen tarvetta. Paimiossa ja Sauvossa lastensuojelu pystyy tarjoamaan monelle perheelle sopivaa ja tuloksellista tukea avohuollon palveluina, mutta toisten kohdalla palveluverkko on puutteellinen. Olisi esimerkiksi tärkeää voida tukea lastensuojeluperheitä akuuteissa kriisitilanteissa avohuollon tukitoimien avulla väliaikaisesti nykyistä intensiivisemmin. Kun jonot esimerkiksi nuorten mielenterveyspalveluihin ovat pitkät, lastensuojelussa kaivataan myös entistä toimivampia mahdollisuuksia tukea perheitä näiden odottaessa pääsyä oikeamman palvelun tarjoaman tuen piiriin.

Lastensuojelun omat työntekijät vastaavat itse monen avohuollon tukitoimen järjestämisestä, muun muassa lastensuojeluperheiden taloudellisesta tukemisesta ja suurimmasta osasta perhetyötä. Esimerkiksi tukiperhetoimintaa ja sijaishuoltoa ostetaan ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Lastensuojelun työntekijöiden näkemyksen mukaan on tärkeää tarkastella vastaisuudessa lisääntyvässä määrin sitä, millaisissa tilanteissa palveluiden ostaminen tulee käytännössä (kustannus)tehokkaammaksi kuin uuden työntekijän palkkaaminen palvelun järjestämiseksi.

Lastensuojelun avohuolto on aina ensisijaista lastensuojelun tukea perheelle. Tehokkaalla avohuollon tuella pystytään useimmissa lastensuojelutilanteissa ehkäisemään lapsen sijoituksen tai muun tahdosta riippumattoman lastensuojelun toimenpiteen tarve tulevaisuudessa. Lastensuojelun työntekijät haluavat kuitenkin korostaa, että avohuoltoon panostaminen vähentää lastensuojelun sijaishuollon tarvetta vasta viiveellä. Sellaista lasta, jonka terveys tai kehitys on tällä hetkellä välttämätöntä turvata sijaishuollon avulla, ei voida tukea pelkillä avohuollon tukitoimilla.

Paimion ja Sauvon lastensuojelutyön erityinen piirre on se, että lastensuojelun työntekijät työskentelevät myös aikuissosiaalityön tehtävissä. Kiireinen työtilanne vaikuttaa lastensuojelussa suoraan avohuollon tukitoimien toimivuuteen. Sauvossa on vuonna 2011 otettu käyttöön toinen sosiaalityöntekijän virka, joka on helpottanut sosiaalityön tilannetta kunnassa. Tällä hetkellä etenkin Paimiossa sosiaalityöntekijät joutuvat jonkin verran priorisoimaan lastensuojelun työtehtäviä aikuissosiaalityön edelle. Tämä vaikeuttaa työtilannetta aikuissosiaalityön puolella. Jos voimavarojen niukkuus jatkuu nykyisenlaisena, tulevaisuudessa myös lastensuojelutyön tehtävistä joudutaan todennäköisesti tinkimään enemmän. Lastensuojelun työntekijöiden näkökulmasta on tärkeää keskustella lastensuojelun sisällä

ja laajemminkin avoimesti siitä, mistä lastensuojelun tehtävissä tingitään tarvittaessa ensimmäisenä.

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olevien lasten ja nuorten määrä oli Paimiossa v. 2009 126 lasta, v. 2010 84 lasta, v. 2011 89 lasta ja v. 2012 120 lasta.

Kiireellinen sijoitus ja huostaanotto

Yleistä

Sekä kiireellisen sijoituksen että huostaanoton olennainen sisältö on se, että oikeus päättää lapsen olinpaikasta, hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta siirtyy vanhemmilta sosiaalilautakunnalle eli käytännössä sen edustajana lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Päätöksenteko-oikeus siirtyy pois vanhemmilta vain kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton tarkoituksen toteuttamisen kannalta välttämättömässä laajuudessa ja lapsen huoltajuussuhteet säilyvät muilta osin ennallaan. (Lastensuojelulaki 2007/417 45§.) Oheiseen tietolaatikkoon on koottu olennaista tietoa kiireellisestä sijoituksesta ja huostaanotosta.

Kiireellinen sijoitus ja huostaanotto

Edellytykset

Lastensuojelun on otettava lapsi huostaan, jos huostaanoton kolme edellytystä täyttyvät:

- 1) Lapsen kasvuolosuhteet tai oma käytös vaarantavat tai uhkaavat vaarantaa vakavasti lapsen terveyden tai kehityksen.
- 2) Avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi.
- 3) Sijaishuollon arvioidaan olevan lapsen edun mukaista. (Lastensuojelulaki 2007/417 40§.)

Lapsi on sijoitettava kiireellisesti kodin ulkopuolelle, jos huostaanoton edellytykset täyttyvät ja lapsi on sijoittamattomana välittömässä vaarassa tai muusta painavasta syystä kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. (Lastensuojelulaki 2010/88 38§.)

Kesto

Huostaanotto on voimassa toistaiseksi. Huostaanotto lopetetaan, kun lapsella ei arvioida olevan enää huostassapidon ja sijaishuollon tarvetta eikä huostaanoton lopettaminen ole selvästi lapsen edun vastaista. Kiireellinen sijoitus voi kestää korkeintaan 30 vuorokautta*. Kiireellinen sijoitus lopetettava myös tätä ennen heti, kun perustetta kiireelliselle sijoitukselle ei enää ole. (Lastensuojelulaki 2007/417 47§ ja Lastensuojelulaki 2010/88 39§.)

Tahdonvastaisuus

Kiireellinen sijoitus ja huostaanotto voidaan tehdä riippumatta asianosaisten tahdosta. Lapsen kiireellisestä sijoituksesta saa päättää sosiaalityöntekijä ja suostumukseen perustuvasta huostaanotosta sosiaalijohtaja. Tahdonvastaisesta huostaanotosta päätetään hallinto-oikeudessa lastensuojelun laatiman hakemuksen perusteella. (Lastensuojelulaki 2010/88 43§.)

Sijoituspaikka

Lapsen sijoituspaikka on yleensä sijaisperhe, ammatillinen perhekoti tai lastensuojelulaitos. Sijaisperhe voi olla lapselle ennalta läheinen perhe tai vieras sijoituslapsia vastaanottava perhe. Lapselle läheisten aikuisten mahdollisuudet ottaa lapsi luokseen asumaan selvitetään ennen lapsen sijoittamista. Erityisissä tilanteissa lapsi voidaan sijoittaa perheen tai lastensuojelulaitoksen sijaan myös esimerkiksi saamaan tarpeellista terveydenhuoltoa sairaalaosastolle. Sijaishuoltopaikka valitaan lapsen yksilökohtaisten tarpeiden mukaisesti. (Lastensuojelulaki 2007/417 32§ ja 50§ ja Lastensuojelulaki 2010/88 49§.)

Jälkihuolto

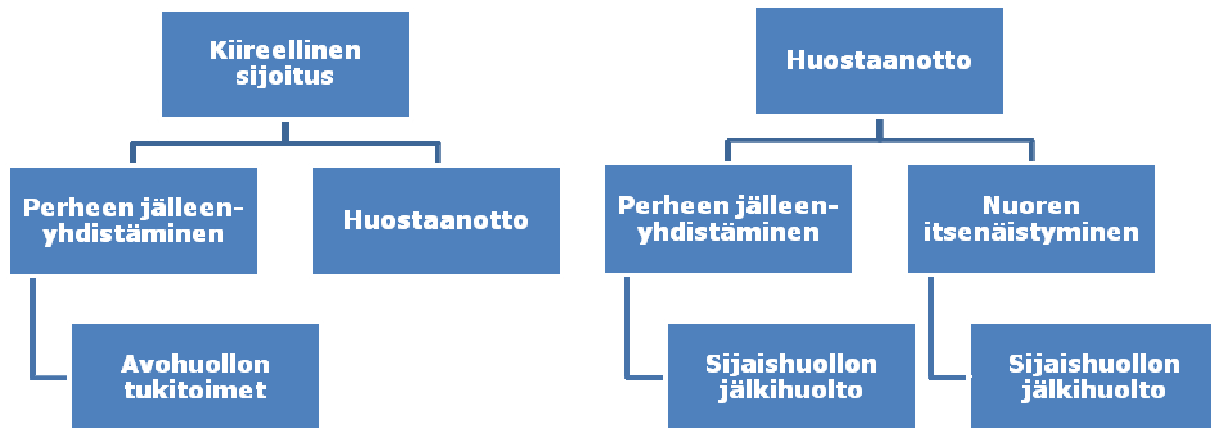
Huostaanoton päättyessä tai kun lapsen muu sijoitus on kestänyt yli kuusi kuukautta, lapsella on oikeus sijaishuollon jälkeiseen jälkihuoltoon viiden vuoden ajan tai 21 vuoden ikään asti. Jälkihuolto muistuttaa sisällöltään lastensuojelun avohuollon tukitoimia ja myös jälkihuollon vastaanottaminen on lapselle tai nuorelle vapaaehtoista. (Lastensuojelulaki 2007/417 75-77§.)

*Jos kiireellisen sijoituksen aikana ryhdytään huostaanoton valmisteluun, kiireellistä sijoitusta voidaan jatkaa 30 vuorokaudella tai jos hallinto-oikeudelle on jätetty hakemus huostaanotosta, sijoitus voi jatkua huostaanotto päätöksen saamiseen asti. (Lastensuojelulaki 2010/88 38.3§.)

Kiireellisen sijoituksen tai huostaanoton jälkeen

Huostaanotto voidaan päättää perheen jälleenyhdistämiseen ennen kuin lapsi täyttää 18 vuotta tai nuoren itsenäistymiseen sijaishuoltopaikasta lapsen täytettyä 18 vuotta. Molemissa tapauksissa lastensuojelun tuki jatkuu huostaanoton jälkeen lapsen sijaishuollon jälkihuoltona. Kiireellinen sijoitus päättyy huostaanottoon tai perheen jälleenyhdistämiseen. Jos lapsi palaa kotiin, lastensuojelun tuki jatkuu avohuollon tukitoimina. Oheiset kuviot ha-

vainnollistavat kiireellisen sijoituksen ja huostaanoton paikkoja lastensuojelun asiakasprosessissa.

Sijaishuolto Paimiossa ja Sauvossa

Lastensuojelun ulkopuolella keskustellaan usein siitä, että lastensuojelun sijaishuoltoa tulisi toteuttaa tulevaisuudessa mahdollisimman paljon perhehoitona ja mahdollisimman vähän laitoshoidona. Myös Paimion ja Sauvon lastensuojelun työntekijöiden näkemyksen mukaan perhehoito on usein toivottavampi vaihtoehto sijoituspaikkana sekä sijoitettavan lapsen kannalta että taloudellisesta näkökulmasta. Lastensuojelun työntekijät haluavat kuitenkin muistuttaa, että käytännön lastensuojelussa esiintyy jonkin verran myös sellaisia tilanteita, joissa lapsi on välttämätöntä sijoittaa lastensuojelulaitokseen. Toisinaan mahdollisuus huolehtia sijoitettavasta lapsesta asianmukaisesti edellyttää ammatillista otetta kasvatustyöhön ainakin sijoituksen alkuvaiheessa. Myös jos esimerkiksi teini-ikäinen sijoitettava lapsi käyttäytyy erittäin aggressiivisesti tai on hyvin karkailualtis, ainoastaan lastensuojelulaitoksessa on mahdollista toteuttaa lapsen tarpeellinen rajoittaminen. (Lastensuojelulaki 2007/417, luku 11.)

Huostaanotettujen ja pitkäaikaisesti sijoitettujen lasten määrä on Paimiossa vaihdellut vuosina 2010-2013 11 – 20 lapsen välillä. Tilanne syyskuun lopussa Paimiossa oli 16 lasta pitkäaikaisessa sijoituksessa. Huostaanottoja tapahtuu vuosittain 1-3 Paimiossa.

Lopuksi

Lastensuojelutyöskentelyssä on tapahtunut suuria muutoksia valtakunnallisesti viimeisten vuosien aikana. Vuonna 2008 voimaan tulleen nykyisen lastensuojelulain myötä vaatimukset muun muassa lastensuojelutyön dokumentoinnille ja eri työvaiheiden määrääjoille ovat tiukentuneet merkittävästi. Lastensuojelun työntekijöiden kokemuksen mukaan kuntien lastensuojelutyö on tehostunut ja kehittynyt paljon nykyisen lain myötä. Toisaalta nykyisen lain edellyttämät lastensuojelun laatuvaatimukset ovat suuri haaste lastensuojelutyössä edelleen. Lastensuojelutyötä on tärkeää kehittää jatkuvasti sisäisesti. Lastensuojelun näkökulmasta työntekijöiden mahdollisuudet täydennyskoulutukseen ja työhohjaukseen ovat ensiarvoisen tärkeitä tekijöitä lastensuojelun jatkuvasti muuttuviin haasteisiin vastattaessa.

Edellä on esitelty lapsi- ja perhekohtaisen lastensuojeluprosessin vaiheita ja pohdittu myös lastensuojelun tilaa erityisesti Paimiossa ja Sauvossa. Lastensuojelun työntekijät haluavat korostaa yhteistyön tärkeyttä kaikkien asiakasperheen tukemiseen osallistuvien tahojen kesken. Paljon hyvää ja toimivaa yhteistyötä tehdään muun muassa koulujen, terveydenhuollon, päivähoiton ja poliisin kanssa sekä yleisellä tasolla että yksittäisten asiakkaiden kanssa työskenneltäessä. Lastensuojelussa nähdään toivottavana, että esimerkiksi lapsen kanssa joka päivä työskentelevät ja lapsen elämäntilanteen tukemiseen tärkeällä tavalla osallistuvat päiväkodin tai koulun työntekijät tietävät perheen lastensuojelullisista ongelmista ja työstä, jota lastensuojelussa tehdään perheen kanssa. On kuitenkin muistetta-

va, että salassapitosäännökset estävät lastensuojelua monissa tilanteissa ottamasta oma-aloitteisesti yhteyttä yhteistyötahoihin ja antamasta tietoja asiakkaista tai asiakkuuksista (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 2000/812 17§). Sekä Paimiossa että Sauvossa työntekijät pyrkivät tällaisissa tilanteissa motivoimaan asiakasperheitä siihen, että nämä antavat suostumuksen lastensuojelun ja esimerkiksi päivähoidon tai koulun väliseen yhteistyöhön perheen asioissa. Kunnissa esiintyy tällä hetkellä jonkin verran epätietoisuutta lastensuojelun salassapitosäännösten suhteen, joten tiedottaminen ja asiaan paneutuva koulutus mahdollisimman monelle lasten kanssa työskentelevälle olisi tärkeää.

3. LAPSI- JA NUORISOPOLIITTINEN OHJELMA JA KUNTASTRATEGIAT

3.1 Paimion ja Sauvon kuntastrategiat

Paimio, turvallinen, ihmisläheinen ja hyvien palvelujen kaupunki maaseudulla, joka tarjoaa viihtyisän asuinympäristön ja myönteisen kumppanuuden yrittämiselle, näin todetaan Paimion kaupunginvaltuuston laatimassa kuntastrategiassa. Menestystekijöinä ovat hyvä talous ja henkilöstö, toimivat palvelut ja uudet tuotantotavat, asumisesta ja ympäristöstä huolehtiminen ja elinkeinopoliittikka sekä hyvä seutuyhteistyö.

Sauvon kunnan toiminta-ajatuksena on tuottaa kunnan kehittämiseen liittyviä palveluja luotettavalla, tehokkaalla ja taloudellisella tavalla siten, että tuloksena on tyytyväinen kuntalainen. Luonnonläheinen, merellinen sauvo on aktiivinen osa Turun seutukuntaa. Kunnassa on hyvän ja turvallisen asumisen ja menestyksellisen yrittämisen edellytykset koko kunnan alueella.

Lasten ja nuorten hyvinvointi on osa tätä kaikkea. Jos huolehdimme lapsitamme ja nuoristamme, voimme luottaa, että Paimion ja Sauvon tulevaisuus on hyvissä käsissä.

3.2 Kasvatuksen muutokset

Perheen ja kasvatuksen muutokset ovat osa tätä päivää. Perheen tehtävä on huolehtia jäsentensä tarpeista, tarjota mahdollisuus läheisiin ihmissuhteisiin ja mahdollistaa sosiaalisten taitojen oppimista. Yhteiskunnallisten muutosten myötä myös perhe on muuttunut. Avioerot, avoliitot, uusperheet, yhden huoltajan perheet jne. ovat muuttaneet käsityksiä perheestä. Perherakenteiden muutos vaikuttaa perheiden elämään ja arkeen, niin myös lasten elämään. Kasvava osa lapsista elää useammassa kuin yhdessä perheessä ja useampien vanhempien kanssa.

Kasvatuksen murros näkyy myös Paimiossa. Aiemmin maaseutuna profiloitunut Paimion kunta on kokenut suuren muutoksen maatalouselinkeinon väistyessä teollistumisen ja palvelujen tieltä. Kaupungistumiskehitystä on edesauttanut hyvien liikenneyhteyksien kehittyminen ja myös työpaikkojen siirtyminen Paimion ulkopuolelle on lisääntynyt. Näin lasten kasvatusvastuuta on siirtynyt päivähoidolle ja koululaitokselle myös Paimiossa.

Lasten ja nuorten hyvinvointi edellyttää vastuullista vanhemmuutta ja läsnäolevaa aikuisuutta. Vanhemmilla on paljon tietoa vanhemmuudesta ja kasvatuksesta. Kasvatus on muuttunut aikaisempaa enemmän lapsen valmentamiseksi tulevaisuuteen, mikä tarkoittaa yksilöllisyyden korostumista ja oikein ajoitettujen ja valittujen ratkaisujen tekoon ohjaamista. Myös kasvanut joukkotiedotus ja mainonta tunkeutuvat lapsen maailmaan. Kasvatustehtävä jakaantuu monille tahoille; lapset viettävät arkipäivästään suuren osan ilman vanhempiensa läsnäoloa ja paljon myös muiden aikuisten kanssa.

Työelämän vaativuus, lyhytkestoiset työsuhteet ja työttömyyden uhka, toisaalta pitkä-aikaistyöttömyys ja taloudelliset huolet uuvuttavat vanhempia niin ettei perheelle aina jää riittävästi aikaa ja voimavaroja. Aikamme arvomaailma

myös suosii korostuneesti työhön perustuvaa elämäntapaa. Jotkut tutkijat jopa toteavat, että työpaikasta on tullut vetovoimaisempi kuin kodista ja perhe-elämästä.

3.3 Lapsi- ja nuorisopolitiikka

Kuntaliitto on laatinut suositukset kunnallisten lapsi- ja nuorisopoliittisten ohjelmien laatimiseksi. Lapsi- ja nuorisopolitiikkaa ovat kaikki yhteiskunnalliset päätökset ja linjaukset sekä käytännön toimet, joilla vaikutetaan lasten ja nuorten yhteiskunnalliseen asemaan, oikeuksiin sekä hyvinvointiin. Lapsi- ja nuorisopolitiikka on siten enemmän kuin perhepolitiikka, nuorisopolitiikka tai lastensuojelu. Lapsi- ja nuorisopolitiikan ratkaisuja tehdään myös yhdyskuntasuunnittelun ja asuntopolitiikan tai kulttuuripolitiikan päätöksissä ja toiminnoissa. Lapsi- ja nuorisopolitiikka on ennen kaikkea näkökulma tarkastella asioita, tehtyjä päätöksiä ja toimintoja lasten ja nuorten hyvinvoinnin, heidän kehitystään suojaavien tai haavoittavien vaikutusten kannalta.

Kunnan lapsi- ja nuorisopolitiikka on kaikkien asia: päätöksenteon ja toiminnan vaikutus tulee aina arvioida myös lasten ja nuorten elämän ja hyvinvoinnin kannalta ja lasten ja nuorten mielipiteitä kuullaan ja arvostetaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Lapset nähdään muiden kuntalaisten kanssa tasa-arvoisena väestöryhmänä, jolla on omat ikäänsä ja kehitysvaiheeseensa liittyvät erityistarpeensa ja -oikeutensa.

Kunnan tehtävänä on edistää kaikkien asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan. Samalla kunnan tehtävänä on tuottaa tukipalveluja tilanteisiin, joissa hyvinvointi säröilee, luo turvattomuutta ja tulevaisuuden näköalattomuutta.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattoreita

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa seurataan vuosittain: Käytössä on mm. kouluterveyskysely, lasten ja nuorten terveydentilaa kuvaavat indikaattorit, jotka muodostuvat väestön terveyspalvelujen käytöstä (Paimion-Sauvon ktky:n seurantajärjestelmä).

4. TOIMENPIDEOHJELMA VUOSILLE 2014 – 2017

Toimenpideohjelman päivityksessä on huomioitu uudistukset lainsäädännössä. Nuorisolaki ja siihen liittyvä nuorisotakuun työllistämisvelvoite, Lastensuojelulaki, Terveystoimilaki, vuonna 2014 voimaanastuva uusi laki Oppilas- ja opiskelijahuollosta, jne. Lisäksi Paimion kaupungissa on yhdistetty sivistyspalveluiden lautakuntia, jolloin on tarkasteltu myös henkilöstöorganisaation toimivuutta. Paimion varhaiskasvatus on siirtynyt sosiaali- ja terveyslautakunnan alaisuudesta koulutuslautakunnan alaisuuteen, jolloin etenkin esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä on voitu tiivistää.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman osana on valtuustojen hyväksyttävä myös Opiskeluhuollon hyvinvointisuunnitelma, jonka liitteenä on Paimion kaupungin alueella toimivan Peimarin koulutuskuntayhtymän Opiskeluhuollon hyvinvointisuunnitelma 2014-2017.

Painopistealueet ja tavoitteet määriteltiin hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2011-2013. Painopistealueita on kolme, tavoitteita kirjattiin 10, jotka sisältävät yhteensä 38 toimenpidettä. Uusiin tavoitteisiin ja toimenpiteisiin on suhtauduttu kriittisesti. Sen sijaan keskitytään toimenpideohjelman seurantaan ja arviointiin, joiden avulla suunnitelmaa päivitetään ja suuntaudutaan tulevaisuuden hallintaan.

Painopistealue

Tavoite

Syrjäytymisen ehkäisy

Tavoite 1: Päihde- ja mielenterveystyö perheissä
Tavoite 2: Perheiden tukeminen ja varhainen puuttuminen
Tavoite 3: Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy

Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Tavoite 1: Lasten ja nuorten äänen kuuluminen
Tavoite 2: Lapset ja nuoret mukaan elinympäristön kehittämistyöhön ja muuhun heitä koskevaan kunnalliseen päätöksentekoon sekä yhteisöllisen ajattelutavan lisääminen
Tavoite 3: Lasten ja nuorten kanssa toimivien yhteistyön kehittäminen sekä koulutuksen ja työnohjauksen päivittäminen
Tavoite 4: Maahanmuuttajanuorten huomioiminen.

Vanhemmuuden tukeminen ja varhainen puuttuminen

Tavoite 1: Moniammatillinen yhteistyö yli hallintokuntarajojen sekä kunnan ja muiden toimijoiden välillä
Tavoite 2: Ennaltaehkäisevä työ varhaiskasvatuksessa
Tavoite 3: Nuorille suunnattujen ennaltaehkäisevien palveluiden turvaaminen
Tavoite 4: Yhteisöllisyyden ja toisesta huolehtimisen kulttuurin vahvistaminen.

Syrjäytymisen ehkäisy

Tavoite 1: Päihde- ja mielenterveystyö perheissä

toimenpide	aika- taulu	vastuuta- ho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Lastenneuvolassa otetaan käyttöön audit-testi lapsiperheiden vanhemmille lapsen terveystarkastuksen yhteydessä. Kouluterveydenhuollossa täydennetään kysymyslomakkeita vanhempien päihteidenkäyttöä koskevilla kysymyksillä.	2011	terveyspalvelut	-	kyselylomake	Audit Sauvossa käytössä Kysytään THL:n lomakkeissa laajas- sa terveystarkastuksessa	Paimiossa Audit käyttöön 2014 yhdelle ikäryhmälle
Lapsen näkökulma tuodaan esiin vanhemman päihde- tai mielenterveysongelmaa käsiteltäessä. Lapselle nimetään oma vastuuhenkilö hänet parhaiten tuntevasta yksiköstä	2011	sos.- ja terveyspalvelut	-	hoitoon ohjaava taho huomioi lapsen edun	Paimiossa toimintamalli on käytössä.	Toimintatavan toimivuutta seurataan.
Toiminnassa- ei sallita päihteiden käyttöä -asennetta Valomerkki-ilmoitusten (nuori tavattu päihtyneenä) perusteella sosiaalityöntekijä tai erityisnuorisotyöntekijä tapaa nuoren ja hänen vanhempansa. Myös vanhempien päihteidenkäyttö otetaan puheeksi.	2011	sosiaalipalvelut	-	päihteitä käyttävien nuorten vanhemmat tavataan	Paimiossa ja Sauvossa toimintamalli on käytössä.	Toimintatavan toimivuutta seurataan.

Uusi toimenpide:

Pidetään huolta riittävistä sosiaalityön (sosiaalityöntekijät, perheohjaajat, lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä) resursseista.

Aikataulu: 2014

Arviointi: jatkuva

tiukentumisen vuoksi

Vastuutaho: sosiaalipalvelut

Resurssit: tarvittaessa uusia työntekijöitä tai ostopalveluita

Tilanne 2013: Tilanne kiristynyt sosiaalitoimeen kohdistuvien uusien velvoitteiden ja lainsäädännön

Jatkotoimenpiteet: resurssien seuranta jatkuva

Tavoite 2: Perheiden tukeminen ja varhainen puuttuminen

toimenpide	aika- taulu	vastuu- taho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Tuetaan lapsiperheitä taloudellisesti lisäämällä harkinnanvaraisen ja ehkäisevän toimeentulotuen käyttö -mahdollistetaan lasten osallistuminen	2011	sosiaalipalvelut	talousarvion puiteissa	ta-lisäys	Paimiossa lisätty ta-2014. Lastensuojelun piirissä oleville lapsille harrastusraha 500 €/vuodessa.	Seurataan tavoitteen toimivuutta.
Kehitetään ryhmämuotoista työskentelytapaa lastensuojelun ja nuorisotyössä -harrastus- ja toiminnalliset ryhmät (vertaistuki)	2011 suunnitelma	sosiaali- ja nuorisopalvelut	-	toimivat ryhmät	Paimiossa toteutuneet pääsääntöisesti.	Seurataan tavoitteen toimivuutta.
Toisen integroidun erityisryhmän perustaminen päivähoitoon Paimioon	2012	sosiaalipalvelut ja varhaiskasvatus → sivistyspalvelut	talousarvion puiteissa	ryhmä toiminnassa	Ei toteutunut näin. Tehostetua tukea lisätty päivähoitossa. Vastuutaho siirtynyt sivistyspalveluille.	Tarpeen suuruutta seurataan yhdessä varhaiskasvatuspalveluiden uudelleenjärjestelyiden yhteydessä.
Kasvatuskumppanuuskoulutuksen toteuttaminen päivähoitossa	2011-	sosiaalipalvelut ja varhaiskasvatus	-	koulutus toteutettu suunnitellusti	Toteutunut Paimiossa. Kts varhaiskasvatussuunnitelma.	Jatketaan toimintaa.
Paimiolla käytössä asunnon turvaava toimintatapa lapsiperheiden tarpeisiin kriisitilanteissa (häätö, perhekiisi)	2011	asuntoasioista vastaava taho, sosiaalipalvelut	-	toimintatapa sovittuna	Turun turvakodin palvelut käytössä, samoin tilapäismajoitus tarvittaessa.	Tarpeen suuruutta seurataan.

toimenpide	aika- taulu	vastuu- taho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Neuvolan päivähoitoon ja sosiaalitoimen yhteisen ennal-	2013	Paimion sosiaali-	uusi työntekijä	toteutusarvioin-	1.4.2013 aloitti lapsiperheiden	Seurataan toimintaa ja harkitaan toiminnan

taehkäisevän työntekijän (perhetyöntekijä) palkkaaminen perhetaloon		terveysjohtajat		ti	kotipalvelun työntekijä.	laajentamista kokemusten lisääntyessä.
Sosiaalitoimen perhetyön vahvistaminen ja yhteistyön tiivistäminen neuvolan kanssa.						Toimenpide siirretty kohdasta Tavoite 2; Ennaltaehkäisevä työ varhaiskasvatuksessa.
Uusi toimenpide: Pidetään huolta riittävästä ennaltaehkäisevän sosiaalityön ja perhetyön resursseista.	2014	sosiaalipalvelut	tarvittaessa lisäresursseja	jatkuva	Tilanne kiristynyt lisääntyneen tarpeen vuoksi.	Resurssien seuranta jatkuva.

Tavoite 3: Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy

toimenpide	aikataulu	vastuutaho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Perustetaan uusi työntekijä etsivään nuorisotyöhön -kohderyhmänä koulupudokkaat ja muut syrjäytymisvaarassa olevat nuoret (huom.nuorisolain muutos)	2012	nuoriso- ja sosiaalipalvelut	40.000 e	työntekijä palkattu	Työntekijä on palkattu 01.10.2012 alkaen. Toimii toistaiseksi hankerahoituksella.	Toimen vakinaistaminen selvitetään vuonna 2014. Toimenkuvaa selvitetään.
Käynnistetään nuorten pajatointi. -yhteistyö toimintakeskus Apilan kanssa -yhteistyö koulun kanssa (joustava perusopetus).	2010-alkaan	nuoriso-, sosiaali- ja koulupalvelut	-	nuoret toimintakeskuksen asiakkaina	Työntekijä on palkattu 01.10.2012 alkaen. Toimii toistaiseksi itsenäisesti nuorisotoimen alaisuudessa pääasiassa hankerahoituksella.	Toimen vakinaistaminen selvitetään vuonna 2014. Toimenkuvaa selvitetään. Toimii edelleen erillään toimintakeskuksesta.
Varmistetaan nuorten päihde- ja mielenterveyspalveluiden riittävyys ja toimivuus. -kartoitetaan palvelut -päivitetään Paimion ja Sauvon päihdestrategiat	2012	sosiaali- ja terveyspalvelut	-	toimivia palveluita on saatava ajoissa	Kaste-hankkeessa 2013-15 kartoitus meneillään.	Kartoitus jatkuu. Mielenterveys- ja päihdestrategian valmistelu alkaa kartoituksen jälkeen.
JOPO-luokan perustaminen Vistan kouluun.	2014	Sivistys-, nuoriso ja sosiaalipalvelut			Toimintaa suunnitellaan.	Tavoitteena toiminnan vakinaistaminen lv. 2014-15.

Uusi toimenpide:

Riittävät aikuissosiaalityön resurssit, jotka mahdollistavat tiiviin yhteistyön erityisnuorisotyön ja koulutoimen kanssa.
Aikataulu 2014. Vastuutaho; sosiaalitoimi
Resurssit; tarvittaessa lisäresurssointia Tilanne 2013; Sosiaalityön kokonaisuus liian tiukka
Jatkotoimenpiteet; Tilanteen jatkuva seuranta.

Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien lisääminen

Tavoite 1: Lasten ja nuorten äänen kuuluminen

toimenpide	aikataulu	vastuutaho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Lasten ja nuorten omat lehdet: -Verkkolehti tai muu lehti lukiossa ja yläasteella -1-6- luokkien koulukohtaiset lehdet, verkkolehti tai muu lehti -Päiväkoti- ja kerholehdet päiväkoteihin ja seurakunnan kerhoihin -Edellä mainitut lehdet nähtäville kirjastoon -jokainen taho toimittaa lehden kirjastoon	2011	rehtorit, mediakerhon vetäjä tai muu vastuuopettaja	-nykyiset resurssit - tarvittaessa tuntiresurssin lisäys -	kävijämäärät, levikki, toteutumisarviointi	Ei ole koulu- palveluilla.	Suunnitellaan koulu- palveluissa siirtymistä verkkojulkaisuihin.

<p>Oppilaskuntatoiminta myös perusopetuksen 1-9 vuosiluokkien kouluihin:</p> <p>-Muodostetaan kouluihin oppilaskuntia, joissa on edustus eri vuosiluokilta</p> <p>-Oppilaskunnassa käsitellään lasten esiin tuomia asioita sekä koulussa yleisesti lasten elämään vaikuttavia asioita (esim. kouluruokailu, kännykän käyttö, koulun piha)</p> <p>-Oppilaskunnan kannanotot otetaan huomioon koulun suunnitelmissa ja toiminnassa</p> <p>-Oppilaskunta kokoontuu säännöllisesti kouluaikana</p>	2011	rehtorit	nykyiset resurssit	toimintojen toteutumisen, arviointi vuosittain, / kokoontumiskerrat, muistiot, pöytäkirjat	Vistalla toimii 3-9 luokka-asteilla. Sauvon koulukeskuksessa 6-9 luokka-asteilla.	Tullee mahdollisesti pakolliseksi kaikilla luokka-asteilla.
<p>Lasten kokoukset päiväkoteihin ja srk:n kerhoihin:</p> <p>-Lasten kanssa kokoonnutaan keskustelemaan lapsia askarruttavista ja heidän elämänsä liittyvistä yhteisistä asioista</p> <p>-Kokousten aktiivisina osallistujina ovat lapset, aikuisen rooli on olla avustaja ja tukija, kokouksia säännöllisesti</p>	2011	päiväkotien johtajat ja srk:n kerho-ohjaajat	-	toimintojen toteutumisen arviointi vuosittain (kokousten raportit)	ei ole käytössä	Harkitaan toteutumistapaa.
<p>Yhteiset oppilaskunnista ja lasten kokouksista kaupungin/kunnan organisaatioon:</p> <p>-Toiminnassa mukana olevat aikuiset raportoivat kokouksista organisaation seuraavalle tasolle, josta tieto kulkee myös luottamushenkilöille:</p> <p>--Tiedoksi tulleista asioista annetaan palaute takaisin lapsille ja nuorille</p> <p>--Yhteys luodaan myös suoraan lukion ja yläasteen oppilaskuntien ja kaupungin organisaation välille</p>	2011	asiassa mukana olevat aikuiset	nykyiset resurssit	toimintojen toteutumisen arviointi vuosittain (raportit ja palautteet)	Paimiossa nuorisoneuvoston edustajat koulutus- ja sivistyslautakunnissa. Ei Sauvossa.	Paimiossa ja Sauvossa lisätään nuorisoneuvostojen edustusta useampiin lautakuntiin.
<p>Lasten ja nuorten ja virkamiesten välinen suora yhteydenpito:</p> <p>-Hyödynnetään olemassa olevia väyliä ja tehostetaan niiden toimintaa esim. aloitekanava ja Pointti ja kehitetään uusia sosiaalista mediaa hyödyntäviä väyliä esim. Facebook, Twitter</p> <p>-Järjestetään lasten ja nuorten kyselytunti, jossa lapset ja nuoret voivat keskustella suoraan kaupungin johtavien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kanssa heitä kiinnostavista asioista. Tilaisuus järjestetään säännöllisesti. Nuorisoneuvosto tai vastaava on mukana järjestelyissä.</p>	2011	vapaa-aikatoimi, nuorisotoimi	nykyiset resurssit	yhteydenottojen määrä	Ei ole toteutunut.	Ei jatkosuunnitelmia.
		kaupungin-hallitus ja kaupungin-johtaja, nuorisoneuvosto	kokousjärjestelyt	arviointi vuosittain	Ei ole toteutunut.	Ei jatkosuunnitelmia.
<p>Otetaan lapsi tiiviimmin mukaan kodin ja koulun yhteistyöhön:</p> <p>-Lapsi ja nuori mukaan häntä koskeviin keskusteluihin</p>	2011	opettajat	nykyiset resurssit	toteutumisarviointi	Näin toimitaan.	Jatketaan nykyistä käytäntöä.
<p>Kouluviihtyvyysskyselyt (esim. hyvinvointiprofiilit) ala- ja yläkoulussa säännöllisin väliajoin</p>	2011	rehtorit	nykyiset resurssit	tehdyt kyselyt	Ei toteutunut tässä muodossa.	Kouluterveyskysely joka toinen vuosi 8. ja 9. luokilla sekä lukion 1. ja 2. vuosikursseilla. Alaluokilla kouluviihtyvyyden profiili edu.fi.

						Lisäksi luokkakohtaisia kyselyjä..
Wilma poissaoloseurantaohjelmaan tunnuksent/käyttöoikeudet yläkoulun ja lukion oppilaille	2011	rehtorit	nykyiset resurssit	tunnusten saaminen	Vistan 7.-9. luokan oppilaila vuoden 2013 aikana. Sauvossa ja lukiossa käytössä.	Jatketaan Wilman kehittyessä.

Tavoite 2: Lapset ja nuoret mukaan elinympäristön kehittämistyöhön ja muuhun heitä koskevaan kunnalliseen päätöksentekoon sekä yhteisöllisen ajattelutavan lisääminen

toimenpide	aika- taulu	vastuu- taho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
<p>Elinympäristön suunnittelu: -otetaan lapset ja nuoret mukaan suunnittelemaan heidän elinympäristöään esim. koulujen ja päiväkotien pihat, leikkikentät, kevyen liikenteen ratkaisut jne.</p> <p>- suunnitteluvaiheessa kysytään lasten ja nuorten mielipiteitä ja pyydetään ideoita ympäristön suunnitteluun monipuolisesti sosiaalista mediaa hyödyntäen</p> <p>-oppilaskunnat ja päivähoidon/kerhojen edustajat ovat yhteistyössä eri suunnittelutahojen kanssa, jolloin käytetään lasten ja nuorten kieltä.</p> <p>tuotoksista annetaan palautetta lapsille ja nuorille</p>	2011	tekniset palvelut ja muut suunnittelusta vastaavat aikuiset	nykyiset resurssit	lasten ja nuorten kirjatut ideat ja mielipiteet vuosittain.	Lapset osallistuivat Vistan koulun pihasuunnitteluun → ei toteutettu käytännössä. Tavoite toteutui huonosti kokonaisuudessaan.	Lapset ja nuoret mukaan Vistan koulun peruskorjauksen suunnitteluun. Kuullaan huoltajia ja oppilaskuntaa.
Lisätään nuorten osallisuutta myös muussa valmistelussa ja päätöksenteossa: -Nuorisoneuvoston edustus lautakuntiin tai valitaan vastuullinen nuorten edustaja olemassa olevista lautakunnan jäsenistä	2011	lautakuntien esittelijät	nykyiset resurssit	lautakunta-paikkojen määrällä	Toteutunut joissain lautakunnissa.	Toimintaa voitaneen laajentaa.
Päivähoitossa ja koulutoimessa kehitetään yhteisöllisyyttä lisääviä toimintoja: -järjestetään erilaisia tapahtumia, luentoja ja pidempiä projekteja, kuten Vihreä lippu ohjelman toteutus	2012	rehtorit ja päiväkotien johtajat	nykyiset resurssit	tapahtumien määrä ja Vihreän lipun määrä	Lukio ja Vistan koulu sekä Kriivari päiväkotiki vihreä lippu-kouluja/ päiväkotiki. Kestävän kehityksen teemapäiviä. Yrityskylän osallistuminen kuudensilla luokilla.	Toimitaan valtakunnallisissa hankkeissa edelleen aktiivisesti.
Yhteisöllisen ajattelutavan kehittäminen lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintoihin: -tuetaan yhteisöllistä toimintatapa myös järjestötoiminnassa	2011	vapaa-aika-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut	nykyiset resurssit	toiminnallisuuden ja sisällön arviointi ja annetut määrärahat	Ei ole edennyt. resurssien puutteiden vuoksi.	Pidetään tavoite mielessä jatkotyöstämistä varten.
Nuorisoneuvoston tai vastaavanlaisen toiminnan turvaaminen Paimiossa ja perustaminen Sauvoon: -neuvoston tehtävänä on suunnitella ja toteuttaa tapahtumia ja toimintaa nuorille ja toimia nuorten äänitorvena -neuvoston ikäjakauma 13-19v.	2011	nuoriso-ohjaajat	nykyiset resurssit	neuvoston kokoontumiskerrat, toteutuneet tapahtumat, osallistujamäärä/tapahtumat, aloitteiden määrä	Nuorisoneuvoston toiminta on vakiintunut Paimiossa.	Jatketaan toimintaa. Servitetään nuorisoneuvoston perustamista Sauvoon.

Tavoite 3: Lasten ja nuorten kanssa toimivien yhteistyön kehittäminen sekä koulutuksen ja työohjauksen päivittäminen

toimenpide	aika- taulu	vastuu- taho	resurs- sit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Päivitetään työntekijöiden työotetta koulutuksen ja työohjauksellisen toiminnan avulla, päämääränä itsereflektiotaitojen lisääminen: -toimialakohtainen koulutustarpeiden kartoitus ja koulutus -luentosarja, jonka kohderyhmänä on eri alojen ammattilaiset ja tavoitteena on lisätä tietotaidon siirtoa eri ammattiryhmien välillä (osa luennoista voisi olla kaikille kaupunkilaisille avoimia)	2011 2012	toimialajoh- tajat moniamma- tillinen työryhmä	nykyiset resurssit suunnittelu ja toteutus työajan puitteissa, tarvittaes- sa lisäkor- vaus	koulutustar- peiden kartoit- ukset osallistumis- määrä	Toteutunut TeEri-hank- keessa ja TSO:n työhy- vinvointi- hankkeessa. Ei ole toteu- tunut tässä muodossa.	Osallistutaan TSO:n koulutusverkoston toimintaan. Pidetään edelleen tavoitteena.

Tavoite 4: Maahanmuuttajanuorten huomioiminen

toimenpide	aika- taulu	vastuu- taho	resurs- sit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Yhteistyö ja kotouttaminen Seudullinen kotouttamissuunnitelma –hankkeeseen osallistuminen	2011	vapaa-aika-, sosiaali- ja sivistyspal- velut	nykyiset resurssit	toteutumisar- viointi	Seudullinen kotouttamis- suunnitelma hyväksyty. Hallinnolla seminaaripäi- vä aiheesta. Paimion var- haiskasvatuk- sessa on valmistumassa 2014 monikult- tuurisen lap- sen ja perheen kohtaamisen toimintamalli.	Paimion ja Sauvon oma suunnitelma suunnitteilla. Tarpeen vähäisyydestä johtuen ei kiirettä. Toimintamalli otetaan käyttöön 2014.
Maahanmuuttajien kanssa toimivien tahojen kouluttaminen monikulttuurisuuteen liittyvissä asioissa	2013	vapaa-aika-, sosiaali- ja sivistyspal- velut	tähän toimintaan osoitetut koulutus- määräraha- t	toteutumisar- viointi, koulu- tusten määrä ja koulutuksiin osallistuneiden määrä	Ei ole tarvetta kunnallisiin koulutuksiin.	Osallistutaan tarvittaessa seutukunnallisiin koulutuk- siin.

Vanhemmuuden tukeminen ja varhainen puuttuminen

Tavoite 1: Moniammatillinen yhteistyö yli hallintokuntarajojen sekä kunnan ja muiden toimijoiden välillä

toimenpide	aika- taulu	vastuu- taho	resurs- sit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpi- teet
Eri toimialojen esittäytymistilaisuudet. -Toimijatahot (sosiaalityö, terveydenhuolto, tekniset palvelut varhaiskasvatus, koulu, muut toimijat) esittelevät vuorollaan työkenttäänsä verkostolle: -alustus ja keskustelu -hyvät käytänteet esiin	Kaksi tilaisuutta syksyllä, kaksi keväällä Suunnitelu keväällä 2011 Toteutus syksystä 2011 lähtien kevät 2011	Toimialajoh- tajat nimeävät suunnittelu- työryhmän joka vastaa suunnittelus- ta ja toteutukses- ta.	olemassa olevat resurssit	tilaisuuksien toteutuminen ja palaute- kysely osallis- tujille	Toteutunut tässä muodossa heikos- ti. Toteutunut kaupunginhallituk- sen perustaman nuorten yhteistyö- verkoston ohjau- sryhmän muodos- sa. Molemmissa kunnissa nuorisoy- työryhmät toimin- nassa.	Jatketaan toteutuneilla toiminnoilla.
Yhteystiedot/sähköpostiosoitteet -Vinkki/työkalu- sivustojen luominen eri ammattialojen yhteiseen käyttöön	kevät 2011	suunnittelu- työryhmä	viestintä- alan opis- kelijat	listan ajan- tasaisuus	Ei ole toteutunut.	Poistetaan tavoitteista.

Petra-tiimin työn kehittäminen Paimiossa ja vastaavan ryhmän muodostaminen Sauvoon.	Sauvossa vuoden 2011 loppuun mennessä. Paimiossa toimintojen kehittäminen kevästä 2011 lähtien	Sauvossa sosiaalityö ja päivähoito Paimiossa Petra-tiimi	olemassa olevat resurssit	toiminnan käynnistymisen ja kokoukset palautekysely osallistujille	Petra-tiimi kokoukset säännöllisesti noin kaksi kertaa vuodessa. Tiimi on koettu toimivaksi verkostoksi lapsiperheideneri palvelujen tuottajien kesken.	Toimintaa jatketaan Paimiossa edelleen.
Huolen vyöhykkeet-toimintamalli -varhaiskasvatuksessa ja koulussa -perheen osallisuus toimintamallissa -oikeat tahot liikkeelle oikeaan aikaan	kevät 2012	sosiaalityö, päivähoito ja koulu	olemassa olevat resurssit	toimintamallin toteutuminen	Ei toteutunut kouluissa. Osa asiantuntijoista pitää huolen vyöhykkeitä lasten oikeusturvan kannalta kyseenalaisina.	Tavoite poistetaan.
Oppilashuollon käsikirja -perheiden osallisuus oppilashuollossa -yhtenäiset käytännöt	kevät 2012	oppilashuoltohanke ohjaus- ja verkostotyöryhmä	olemassa olevat resurssit	käsikirjan toteutuminen	Päivitys aloitettu vuoden 2013 lopussa.	Päivityksen yhteydessä käsikirja muutettu Oppilas- ja opiskelija-huoltolain edellyttämäksi opiskeluhuollon hyvinvointisuunnitel-maksi.

Tavoite 2: Ennaltaehkäisevä työ varhaiskasvatuksessa

toimenpide	aika-taulu	vastuu-taho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Neuvolan, päivähoiton ja sosiaalitoimen yhteisen ennaltaehkäisevän työntekijän (perhetyöntekijä) palkkaaminen perhetaloon	2013	Paimion ja Sauvon terveysjohtajat	uusi työntekijä	toteutumisarviointi	Vastuutahona Paimion sosiaalijohtaja. 1.4.2013 aloitti lapsiperheiden kotipalvelun työntekijä.	Seurataan toimintaa ja harkitaan toiminnan laajentamista kokemusten lisääntyessä. Toimenpide siirretään kohtaan Tavoite 2; Perheiden tukeminen ja varhainen puuttuminen.
"Vanhempien koulu" -arjen merkityksen ymmärtäminen	syksy 2012	Petra-tiimi	olemassa olevat resurssit	toteutuneet tilaisuudet, kysely vanhemmille	Asiaa on valmisteltu Paimion Petra-tiimissä vuonna 2013.	Valmistelua jatketaan.

Tavoite 3: Nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy

toimenpide	aika-taulu	vastuu-taho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Paimion ja Sauvon koulupsykologi- ja koulukuraattoriresurssien saattaminen suositusten mukaisiksi (1 työntekijä/600 oppilasta)	2013 alkaen	sivistysjohtaja	kaksi uutta työntekijää	toteutumisarviointi	Saatu toinen koulupsykologi ja -kuraattori. Nyt n. 900 oppilasta henkilöä kohti.	Koulupsykologitoiminta laajenee vuonna 2014 Metsäoppilaitokseen.
Oppilaan ohjauksen/opinto-ohjauksen kehittäminen	2012 alkaen	sivistysjohtaja ja rehtorit	vähintään yksi uusi työntekijä	toteutumisarviointi	Tavoite ei ole toteutunut tässä muodossa.	Toimintaa kehitetään oppilashuollon keinoin; JOPO-luokka, pienryhmätoiminta, jne.

Tavoite 4: Yhteisöllisyyden ja toisesta huolehtimisen kulttuurin vahvistaminen

toimenpide	aika-taulu	vastuu-taho	resurssit	arviointi	tilanne 2013	jatkotoimenpiteet
Perheiden yhteiset tapahtumat -vrt. isätapahtumat 2000-luvun alussa -perheiden verkostoituminen ja naapuriapu	kevät 2011	päiväkodit, koulut, nuorisotyö ja kolmas sektori	olemassa olevat resurssit	toteutuneet tilaisuudet	Avoimien ovien päivät, teemalauantait, MLL:n isälapsi-	Toimintaa jatketaan.

Yhteisöllisyyden periaate kuntien ohjelmiin ja toimintamalleihin -kuntalaisten aktiivisuuden, oma-aloitteisuuden ja yhteistyön tukeminen	kevät 2011	ohjelmista vastaavat viranhaltijat	olemassa olevat resurssit	toteutuneet ohjelmat ja toimintamallit	toiminta,... KiVa-koulu, oppilashuolto, kasvatuskumppanuus	Toimintaa jatketaan.
--	------------	------------------------------------	---------------------------	--	---	----------------------